



PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT I INCLUSIÓ EDUCATIVA

Aquest Pla d'Atenció a la Diversitat i Inclusió Educativa de l'IES Gabriel Ciscar s'ha aprovat en data:

CLAUSTRE: 27/11/19

CONSELL ESCOLAR: 27/11/19

Modificat i adaptat a nova legislació, ha estat aprovat pel Consell Escolar amb data:

04/11/20	10/11/21			

Índex

1. Introducció.-----	2
1.1. Línies generals d'actuació.	
1.2. PEC, diversitat i inclusió.	
1.3. Objectius generals.	
2. Resposta educativa per a la inclusió.-----	6
2.1. Nivells de concreció.	
2.2. Mesures de resposta educativa.	
a) Per a l'accés.	
b) Per a l'aprenentatge.	
c) Per a la participació.	
2.3. Mesures de resposta educativa en l'IES Gabriel Ciscar.	
a) Mesures ordinàries.	
b) Mesures extraordinàries.	
2.4. Alumnat amb necessitats de compensació de desigualtat.	
3. Altres programes d'atenció a la diversitat que realitza el centre.-----	20
3.1. Programa TEI-equip de mediació.	
3.2. Formació Professional Bàsica (FPB).	
3.3. El Pla d'actuació per a la millora (PAM).	
4. Organització de l'orientació educativa, psicopedagògica i professional i la tutoria.---	25
5. Protocols d'actuació.-----	26
5.1. Prevenció i mesures organitzatives.	
5.2. Detecció de barreres i identificació de necessitats.	
5.3. Avaluació sociopsicopedagògica.	
5.4. Informe sociopsicopedagògic.	
5.5. Organització dels recursos humans i materials.	
5.6. Organització dels suports i desdoblaments.	
5.7. Organització de l'opcionalitat.	
5.8. Funcions i responsabilitats. Coordinació.	
5.9. Avaluació i propostes de modificació.	
6. La identitat de gènere.-----	36

1.- INTRODUCCIÓ.

Aquest PADIE té com a referència la següent normativa:

- ✓ Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu
- ✓ Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat.
- ✓ Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell, d'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià.
- ✓ Resolució d'1 d'octubre, de la directora general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableixen les línies estratègiques de l'orientació educativa i professional i de l'acció tutorial per al curs 2021-2022.
- ✓ Resolució de 29 de setembre de 2021, de la direcció general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres sostinguts amb fons públics de la Comunitat Valenciana que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica.
- ✓ Ordre 5, de juliol, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives per la qual s'aprova el full de notificació per l'atenció socioeducativa infantil i protecció de l'alumnat menor d'edat i s'estableix la coordinació interadministrativa per a la protecció integral de la infància i adolescència.
- ✓ Resolució de 5 de juny de 2018, de la conselleria d'educació, per la qual es dicten instruccions i orientacions per a actuar en l'acollida de l'alumnat nouvingut.

1.1. Línies generals d'actuació

- ✓ Identificació i l'eliminació de barreres que poden estar presents en el context escolar, sociocultural i en totes les dimensions que defineixen l'escola inclusiva: les cultures, els processos de planificació, l'organització, el funcionament i les pràctiques. S'ha de posar l'èmfasi especialment a l'inici de l'escolarització i en els moments de transició.
- ✓ Mobilització de recursos que augmenten la capacitat del centre escolar per a respondre a la diversitat de l'alumnat i al fet d'oferir propostes flexibles en l'organització i en la provisió de suports per a la personalització i la individualització de l'ensenyament, que done resposta a les necessitats per a la inclusió del conjunt de l'alumnat.
- ✓ El compromís amb la cultura i els valors inclusius: la valoració positiva de la diversitat, igualtat social i de gènere; la participació i sentit de pertinença a la comunitat; la solidaritat, la cooperació, la col·laboració i el treball en equip; la convivència i la resolució dialogada i pacífica dels conflictes; i el compromís amb la sostenibilitat local i global.
- ✓ El desenvolupament d'un currículum per a la inclusió que ha de tindre present la diversitat de tot l'alumnat i complir amb els següents requisits:
 - a Estimular la motivació i la implicació de l'alumnat.
 - b Aplicar mitjans de representació i d'expressió múltiples i diversos que possibiliten la individualització i la personalització i donar resposta als diferents ritmes d'aprenentatge, interessos i circumstàncies de l'alumnat.

- c Complementar continguts i criteris d'avaluació referents al coneixement, el respecte i la valoració de la diversitat personal, social i cultural, així com a la perspectiva, la identitat i l'expressió de gènere.
- d Utilitzar metodologies actives que fomenten la interacció, col·laboració i la cooperació. e) Aplicar processos e instruments participatius d'avaluació de l'alumnat.
- e Seleccionar i elaborar materials curriculars i didàctics que afavorisquen la interacció, participació i aprenentatge.
- f Realitzar les adaptacions d'àrea, prenent com a referència les programacions didàctiques del nivell. Així mateix, les ACIS hauran de tindre com a referent les unitats didàctiques del grup-classe.

1.2. PEC, diversitat i inclusió

Va ser al maig de 2015, en el Fòrum Mundial de l'Educació, quan es va aprovar la Declaració d'Incheon (Corea): «*Educació 2030: Cap a una educació inclusiva i equitativa de qualitat i un aprenentatge al llarg de la vida per a totes les persones*», que va declarar, entre altres objectius, «*garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a totes i tots*», i va assenyalar que la inclusió i l'equitat en l'educació són la pedra angular d'una agenda de l'educació transformadora, amb el compromís de fer front a totes les formes d'exclusió i de marginació i centrar els seus esforços en l'accés, l'equitat, la inclusió, la qualitat i els resultats de l'aprenentatge, dins d'un enfocament de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. També reconeix la importància de la igualtat de gènere per a aconseguir el dret a l'educació per a totes i tots i es compromet a donar suport a polítiques, plans i contextos d'aprenentatge en què es tinguen en compte les qüestions de gènere, així com el fet d'incorporar aquestes qüestions en la formació docent, en els plans i programes d'estudis i eliminar la discriminació i la violència per motius de gènere a les escoles.

Des del nostre centre, es pretén la implementació d'un model d'educació inclusiva que defensi una educació eficaç per a totes i tots, atenent a les característiques personals, socials o culturals de l'alumnat, i això serà possible mitjançant la construcció d'un PEC comunitari que incloga a tot l'alumnat i altres membres de la comunitat educativa (personal docent i no docent, famílies...etc.) i el seu entorn. Assumir el principi d'inclusió educativa i l'educació per a totes i per a tots fa necessari tornar a conceptualitzar i redefinir el totes i el tots, exercici que implica posar el focus d'atenció no només sobre l'àmbit de la discapacitat, sinó sobretot l'alumnat, i en especial sobre les persones i col·lectius que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió educativa i social per raó d'origen, ètnia, llengua, situació econòmica i social, orientació sexual, identitat de gènere o característiques sexuals, capacitat i competència, en situació de desvalorització, desconsideració, discriminació o violència, o totes aquelles persones que per causes emocionals, funcionals, de convivència i participació, en interacció amb el seu context educatiu, poden estar sotmeses a pressions excloents o que troben barreres en l'accés, la presència, la participació i l'aprenentatge en els centres escolars

Partim d'uns principis bàsics com són:

- ✓ La inclusió entesa com un procés que ajuda a superar els obstacles que limiten la presència, la participació i els assoliments de tots els i les estudiants.

- ✓ L'equitat ens assegura que existisca una preocupació per la justícia, de tal manera que l'educació de tots els i les estudiants es considere d'igual importància.
- ✓ Educar en la diversitat, reconeixent que cada alumna i cada alumne té necessitats úniques i que poden requerir suports en diferent nivell d'amplitud, intensitat i durada". L'escola inclusiva requereix l'aplicació de múltiples recursos: funcionals, organitzatius, curriculars o personals, per atendre un ampli ventall de situacions en què l'alumnat requereisca algun tipus de suport, transitòriament o al llarg de tota la seua escolaritat.
- ✓ Visualitzar les diferències individuals no com a problemes que s'hagen de solucionar, sinó com a oportunitats per democratitzar i enriquir l'aprenentatge.
- ✓ Afavorir la cultura de la cooperació entre tots els membres de la comunitat educativa.

Aquests principis han d'orientar els elements inclosos en el nostre PEC com són:

- ✓ Els criteris i procediments de col·laboració i coordinació amb la resta de centres docents i amb els serveis i institucions de l'entorn.
El currículum és el mitjà principal per fer efectius els principis d'inclusió i d'equitat dins d'un sistema educatiu. L'elaboració d'un currículum que incloga a tots els i les estudiants i basats en què l'aprenentatge té lloc quan els i les estudiants participen activament i prenen la iniciativa per a donar sentit a les seues experiències (Udvari-Solnar, 1996). Baix aquesta perspectiva, el rol del docent es converteix a guiar i facilitar la participació i l'aprenentatge. Un grup d'estudiants poden rebre l'educació junts, ja que els i les estudiants no necessiten estar en la mateixa fase d'aprenentatge o que el docent els impartisca la mateixa educació. Més bé poden treballar al seu propi ritme, dins d'un marc comú d'objectius i activitats. Aquest enfocament també afavorix un sentit de pertinença a una comunitat.
Les unitats didàctiques han de ser comuns, però diversificades, de manera que siguen accessibles per a tot l'alumnat i així contribuir a la comprensió i la valoració de la diferència. La resposta a la diversitat no consisteix a adoptar unes mesures adreçades a uns pocs alumnes, sinó a contemplar i reflectir tota aquesta diversitat de característiques de l'alumnat en les programacions didàctiques. Així en relació als continguts, és necessari analitzar aquells que són fonamentals per a tots i totes, però amb diferents nivells de consecució. S'han de seleccionar aquells aprenentatges essencials per a un desenvolupament competent de tot l'alumnat, considerant les dimensions intel·lectual, afectiva i emocional (currículum bàsic imprescindible), sense renunciar a que aprenguen el màxim possible (currículum bàsic desitjable).
- ✓ La metodologia didàctica, l'organització de temps, els agrupaments i els espais; els materials i els recursos didàctics i les mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat. L'aula ha de ser un context inclusiu en què es done resposta a la diversitat de capacitats, d'interessos, de ritmes i d'estils d'aprenentatge de tot l'alumnat. Així s'hauran d'incloure estratègies que afavorisquen la construcció social de l'aprenentatge, la participació activa de l'alumnat, la motivació, la significativitat i la funcionalitat de l'aprenentatge, la cooperació i la col·laboració entre companys i companyes i l'experimentació de l'èxit acadèmic de tots i de totes.
- ✓ Així com els plans i els programes inclosos en aquest: PAT, RRI, Pla de Convivència...etc.

1.3. Objectius generals

- ✓ Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a totes i tots.
- ✓ Valorar la presència, la participació i els assoliments de tots els estudiants.
- ✓ Reconèixer els beneficis de la diversitat de les i dels estudiants i conviure amb les diferències i aprendre d'aquestes.
- ✓ Brindar respostes apropiades a les necessitats de TOTS I TOTES, amb la finalitat d'oferir una educació de qualitat, i en especial a aquelles persones i col·lectius que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió educativa i social.
- ✓ Detectar, valorar i eliminar les barreres a l'aprenentatge, a la participació i als assoliments.
- ✓ Mobilitzar als principals actors clau del sistema educatiu i de la comunitat per propiciar les condicions per a un aprenentatge inclusiu i una comprensió més ampla dels principis d'inclusió i d'equitat.
- ✓ Fomentar la participació de l'alumnat i de les seues famílies en les activitats del centre.
- ✓ Aplicar canvis de forma eficaç i supervisar el seu impacte, i reconèixer que l'assoliment de la inclusió i de l'equitat en educació és un procés continu, més que un esforç únic.
- ✓ Promoure la col·laboració i la coordinació del centre amb altres institucions.
- ✓ Realitzar el seguiment i l'avaluació del PADIE per poder dur a terme les corresponents propostes de millora per al curs següent.

2.- RESPOSTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ

Constitueixen totes les actuacions educatives planificades des d'un enfocament sistemàtic que tenen com a objecte garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat per a tot l'alumnat, especialment el que es troba en situació de més vulnerabilitat i en risc d'exclusió, mitjançant l'eliminació de les barreres que en limiten el desenvolupament i, d'aquesta manera, donar una resposta personalitzada a les necessitats que té.

Totes les mesures de resposta educativa per a la inclusió s'han de plantejar des d'una perspectiva global, sistemàtica i interdisciplinària, que impliqui a tota la comunitat educativa i a altres agents, incidisca en l'alumnat i el seu entorn i combine actuacions de caràcter comunitari, grupal i individual.

2.1. Nivells de concreció

S'organitzaran en 4 nivells de concreció de caràcter sumatori i progressiu, d'acord amb el que s'especifica en els punts següents:

- ✓ Primer nivell de resposta: Es dirigeix a tota la comunitat educativa i relacions amb l'entorn. Són aquelles mesures que impliquen els processos de planificació, gestió i organització dels suports. Els òrgans de participació del centre proposen i aproven aquestes mesures. Els documents que concreten les mesures del primer nivell de resposta són el PEC i la seua concreció en el PAM.
- ✓ Segon nivell de resposta: Es dirigeix a tot l'alumnat del grup-classe. Són mesures generals programades per a un grup-classe que impliquen suports ordinaris. Programacions didàctiques amb activitats d'ampliació, reforç i transversals. Planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu coordinat per la tutoria del grup. Es determinen en les unitats didàctiques, així com en el PAT, Pla de Convivència, PEC i la seua concreció en el PAM. Alguns exemples d'aquest nivell d'inclusió que es realitzen a l'IES Gabriel Ciscar són:
 - a El treball per projectes.
 - b Programacions multinivell.
 - c Aprenentatge cooperatiu. És un model d'aprenentatge que, front als models competitiu i individualistes, planteja el treball en grup perquè cada alumne o alumna millori el seu aprenentatge i el de la resta d'integrants del grup. Per tant n'hi ha un doble objectiu, aprendre els objectius previstos en la tasca assignada i assegurar-se de que tots els membres del grup també els aconseguisquen. Es distribueixen responsabilitats entre tots els membres.
 - d Grups flexibles.
 - e Aprenentatge dialògic...
- ✓ Tercer nivell de resposta: Diferenciada, individual o grupal, que implica suport ordinari addicional. Són mesures curriculars amb referència al currículum ordinari i té com a objectius que l'alumnat promoció amb garanties. Inclou activitats d'enriquiment o reforç, adaptacions d'accés al currículum que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures extraordinàries i, l'organització del currículum en àmbits d'aprenentatge o programes específics. S'inclou acompanyament i recolzament personalitzat en un moment determinat. Mesures transitòries que, per malaltia, desprotecció, mesures judicials o altra circumstància temporal l'alumnat es trobe en risc i, requereix recolzaments ordinaris en contextos educatius externs. Les

planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutoria i departament d'orientació. Aquestes mesures es determinen al PADIE, el PAT i el Pla d'Igualtat i Convivència continguts en el PEC i la seua concreció en el PAM.

- ✓ Quart nivell de resposta: resposta individualitzada extraordinària amb suports especialitzats. És preceptiu, en tots els casos, la realització d'informe sociopsicopedagògic. Inclou ACIS, adaptacions d'accés que requerisquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries, programes específics que requerisquen adaptacions significatives del currículum i els programes d'habilitats d'autoregulació del comportament, mesures de flexibilització, pròrrogues de permanència extraordinària per l'alumnat amb NESE. Les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu coordinat per la tutoria i el servei especialitzat d'orientació.

Les mesures de resposta educativa per a la inclusió han de fer referència a les dimensions d'accés, de participació i d'aprenentatge (art. 4 i 14 Decret 104/2018):

Les mesures d'accés tenen com a objecte assegurar la presència de tot l'alumnat en totes les experiències educatives que es desenvolupen en el centre, les mesures d'aprenentatge fan referència a l'organització de les mesures curriculars i les mesures de participació tenen com a objecte implementar la cultura i els valors de l'educació inclusiva en les pràctiques educatives.

2.2. Mesures de resposta educativa

a) Per a l'accés (ACC)

L'objectiu de les adaptacions d'accés és aconseguir que l'alumnat NESE pugui accedir a les experiències educatives comuns en entorns normalitzats i desenvolupar el currículum ordinari, o si procedeix, adaptat:

<p>Accessibilitat amb mitjans comuns, planificar mesures en nivells I, II i III, per a possibilitar l'accessibilitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Física: eliminació d'obstacles i organització de l'aula. • Sensorial: condicions d'il·luminació, sonoritat, etc. • Comunicativa: fer comprensible la informació oral i escrita. • Cognitiva: entendre les activitats, seleccionar i adaptar materials. 	<p>Accessibilitat personalitzada amb mitjans específics: planificar mesures de nivell IV, amb mitjans específics:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Física: eliminació d'obstacles i organització de l'aula. • Sensorial: condicions d'il·luminació, sonoritat, etc. • Comunicativa: fer comprensible la informació oral i escrita. • Cognitiva: entendre les activitats, seleccionar i adaptar materials.
---	---

El procediment per a l'aplicació d'aquestes mesures:

- ✓ Aplicar primer mesures d'accessibilitat amb mitjans comuns.
- ✓ Una vegada esgotades aquestes, si no són suficients, el tutor sol·licita avaluació sociopsicopedagògica al Departament d'Orientació i aquest la realitza i emet l'informe. Sols per als productes individuals de suport els sol·licita la direcció del centre a Conselleria.

Les ACC les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat pel tutor i amb l'assessorament del DE.

L'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que sol·licita participar en les proves d'accés als ensenyaments de Formació Professional, o a la Universitat té dret a l'adaptació d'aquestes proves, d'acord amb les seues necessitats, que en cap cas pot comportar una modificació dels continguts bàsics que cal avaluar. Aquest tipus d'adaptació té la consideració de mesura de resposta de nivell III o, quan implica mitjans específics o singulars, de nivell IV.

La sol·licitud d'adaptació la fa l'alumnat o els seus representants legals al centre on es realitzen les proves en el moment de formalitzar la matrícula, i ha d'estar acompanyada d'un informe sociopsicopedagògic que ha elaborat el departament d'orientació del centre on està escolaritzat, que indique les necessitats específiques de suport educatiu, la proposta d'adaptació i la justificació que prèviament s'hi han aplicat les adaptacions sol·licitades.

- ✓ Activitats complementàries i extraescolars: Cap alumne o alumna pot quedar exclòs de cap activitat extraescolar o complementària per motius econòmics, de discapacitat, limitacions funcionals o altres. Els centres hauran de planificar els mitjans, adaptacions i recolzaments per assegurar la igualtat per a l'accés a aquestes activitats.
- ✓ Ajudes i beques: Van dirigides a l'alumnat en situació econòmica desfavorida, necessitats educatives especials o altra situació de vulnerabilitat. L'equip directiu proporcionarà informació i acompanyament a les famílies sobre beques i ajudes amb la col·laboració dels serveis socials i Orientació Educativa.

b) Per a l'accés (ACC)

Mesures individualitzades:

- ✓ Adequació personalitzada de les programacions didàctiques. El professorat ha d'adequar les seues programacions didàctiques als diferents ritmes, estils i capacitats de TOT l'alumnat. Això implica:
 - Establir diferents nivells d'amplitud. Exemple: programació multinivell.
 - Utilitzar diverses metodologies.
 - Diverses formes de representació i expressió.
 - Diverses activitats i instruments d'avaluació.
 - Estimular la motivació i implicació de l'alumnat.
 - Promoure la interacció, la col·laboració i la cooperació.
 - Aquestes mesures d'adequació són mesures de resposta de nivell II, ja que van dirigides a tot el grup-classe i a l'alumnat que requereix de resposta diferenciada de nivell III. Les programacions també han de considerar les mesures extraordinàries d'ACIS (nivell IV).
- ✓ Reforç pedagògic. Mesura de nivell III, que es durà a terme amb suports ordinaris (capolaria d'estudis organitza els suports, d'acord amb les directrius que estableix la COCOPE). Dirigít a:
 - Alumnat amb dificultats d'aprenentatge.
 - Alumnat que promociona amb matèries no superades.
 - Alumnat que roman un curs més en el mateix curs.
 - Alumnat d'incorporació tardana que s'incorpora de forma transitòria a un curs inferior. El reforç pedagògic el planifica i l'aplica el professorat de les àrees o les matèries implicades, coordinat pel tutor o tutora. La direcció d'estudis organitza el professorat que hi participa, d'acord amb les directrius de la comissió de coordinació pedagògica i del claustre, tot considerant, si escau, les hores lectives disponibles del professorat o les hores de reforç assignades als departaments

didàctics. La proposta de l'alumnat que ha de rebre reforç pedagògic la fa l'equip docent després de l'avaluació inicial del curs i a la fi de cada trimestre, sense perjudici que aquesta mesura pugui adoptar-se en qualsevol moment en què es detecten les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat.

- ✓ Enriquiment curricular. L'enriquiment curricular és una mesura curricular extraordinària de nivell III dirigida a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals. Consisteix en l'ampliació dels objectius i els continguts de les diferents àrees i matèries, la flexibilitat dels instruments i els criteris d'avaluació i l'ús d'una metodologia específica. Les actuacions i els programes d'enriquiment curricular les planifica, les aplica i les avalua l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor i assessorat pel servei especialitzat d'orientació, amb la participació de l'alumnat i la família.
- ✓ Actuacions i programes d'ensenyament intensiu de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana per a l'alumnat nouvingut. Són mesures de nivell III. Aquestes actuacions i programes han d'estar integrats en el PEC a través de tots els plans i programes. S'han de planificar en base a metodologies actives que prioritzen el paper de l'alumnat i l'ús de la llengua. Es podran organitzar programes intensius de caràcter grupal destinats a l'adquisició de la competència lingüística, tot considerant que aquesta atenció específica ha de ser simultània a l'atenció de l'alumnat en els seus grups ordinaris de referència, amb els quals ha de compartir la major part de l'horari setmanal. És preceptiva l'avaluació d'aquest alumnat, si bé la seua tutora o el seu tutor, oït l'equip docent, amb l'assessorament del servei especialitzat d'orientació i el vistiplau de la direcció, pot no avaluar les àrees que es consideren durant el trimestre en el que l'alumne o alumna es matricula i en el següent.
- ✓ Adaptació curricular individual significativa (ACIS). Mesura curricular extraordinària de nivell IV dirigida a l'alumnat amb necessitats educatives especials (derivades de discapacitat o trastorn greu de conducta) que cursa l'ensenyament obligatori i presenta un desenvolupament competencial, degudament valorat amb els instruments adequats, inferior a dos o més cursos, prenent com a referència les competències establides en el currículum ordinari oficial corresponent al nivell en què es troba escolaritzat. Les ACIS també poden realitzar-se, de manera extraordinària, a l'alumnat amb altres necessitats específiques de suport educatiu que es troba en les mateixes condicions especificades en el punt anterior, quan, després d'aplicar-hi les mesures prèvies i realitzada l'avaluació sociopsicopedagògica, es conclou que aquesta mesura pot contribuir a millorar-ne la inclusió socioeducativa.
- ✓ El procediment per a aplicar aquesta mesura és el següent:
 - La tutora o el tutor, a proposta de l'equip educatiu, ha de formalitzar la sol·licitud al servei especialitzat d'orientació, perquè, si és procedent, realitze l'avaluació sociopsicopedagògica i emeta l'informe sociopsicopedagògic corresponent.
 - La direcció del centre, en vista de l'informe sociopsicopedagògic favorable, autoritza l'aplicació de la mesura.
 - Les ACIS les planifica, desenvolupa i avalua el professorat responsable de l'assignatura a partir de les unitats didàctiques del grup de referència, en el marc de les adequacions personalitzades de les programacions didàctiques, coordinat per la tutora o el tutor, amb la col·laboració del personal especialitzat de suport i

l'assessorament del servei especialitzat d'orientació. s'ha de comptar amb la participació activa de l'alumna o l'alumne i de la seua família.

- Les ACIS s'han d'actualitzar a l'inici de cada curs escolar i estan sotmeses a un procés de seguiment continuat. Si l'alumnat promociona des de primària a l'ESO amb ACIS en alguna o algunes àrees, l'informe sociopsicopedagògic i la proposta del PAP han d'incloure la informació i les orientacions que faciliten als equips docents l'adaptació de les assignatures del primer curs de l'etapa. L'avaluació i la promoció han de prendre com a referent els criteris d'avaluació fixats en aquestes adaptacions. Els resultats de l'avaluació de les assignatures que han sigut objecte d'ACIS s'expressen en els mateixos termes i amb les mateixes escales que la normativa vigent estableix per a la resta de l'alumnat, i s'han de consignar en les actes "ACIS". A l'alumnat amb ACIS que, en finalitzar l'ESO, ha aconseguit les competències clau i els objectius de l'etapa, se li expedirà el títol de graduat en ESO.
- ✓ Exempcions de qualificació en Batxillerat per a l'alumnat amb NEE. Mesura de resposta extraordinària de nivell IV que s'aplica a l'alumnat amb NEE derivades de discapacitat que cursa estudis de Batxillerat i per al qual no siga possible fer adaptacions d'accés o adequacions curriculars personalitzades ordinàries sense afectar el nivell bàsic dels continguts exigits. L'exempció de qualificacions no implica l'excepció de cursar aquestes assignatures, per tant, l'alumnat ha d'assistir obligatòriament a les classes i el professorat ha de realitzar les adaptacions que siguen necessàries per a garantir el màxim nivell de participació i d'aprenentatge. El procediment per a aplicar aquesta mesura és el que estableix la normativa que regula l'avaluació en Batxillerat.
- ✓ Itineraris formatius personalitzats en la FP. Els centres que imparteixen la FP han de dissenyar itineraris que s'adapten als diferents ritmes i circumstàncies de l'alumnat. Així mateix, han de realitzar una oferta parcial de mòduls que permeten l'acreditació de competències professionalitzadores. A fi d'acreditar determinades competències professionals, l'alumnat amb NEE derivades de discapacitat, a proposta dels departaments de les famílies professionals corresponents, pot cursar un o alguns dels mòduls professionals del cicle formatiu que es consideren més apropiats, tot considerant les seues capacitats i la proposta de l'informe sociopsicopedagògic. Per a l'alumnat amb NEE derivades de discapacitat degudament identificades, en el cas que haja esgotat el nombre màxim de convocatòries d'algun mòdul professional sense haver-lo superat, se li pot ampliar el nombre de convocatòries dels mòduls pendents fins a un màxim de 6 vegades, tenint en compte les seues característiques i circumstàncies personals, sempre que això afavorisca la finalització del cicle formatiu que cursa. El mòdul de formació en centres de treball pot fer-se en tres convocatòries. A l'alumnat que ha cursat i superat una part dels mòduls d'un cicle formatiu se li ha d'expedir el certificat corresponent dels mòduls i de les unitats de competència adquirides. No obstant això, si pel nombre o l'amplitud dels mòduls cursats ha adquirit les competències finals del cicle formatiu, considerant les seues capacitats i la proposta de l'informe sociopsicopedagògic, pot titular en igualtat de condicions que la resta.

De flexibilització en l'inici o la durada de les etapes educatives:

- ✓ Permanència d'un any més en el mateix curs. Aquesta mesura de resposta de nivell III, de caràcter excepcional, pot aplicar-se en qualsevol curs de l'ensenyament obligatori i

en el Batxillerat, amb l'objectiu que l'alumnat pugua assolir les competències que faciliten el seu progrés acadèmic. En l'ESO pot romandre un any més en el mateix curs una sola vegada i com a màxim dues vegades al llarg de l'etapa; quan la segona permanència es produeix en el tercer o el quart curs, l'alumnat té dret a romandre en règim ordinari cursant l'ESO fins als dènou anys, complits l'any en què finalitza el curs. L'alumnat que cursa l'etapa de Batxillerat pot romandre una segona vegada en cada un dels cursos, tot i que, excepcionalment, pot fer-ho dues vegades en un mateix curs, amb l'informe favorable de l'equip docent, tot considerant que no pot superar el termini màxim de quatre anys per a cursar Batxillerat en règim ordinari. Les decisions sobre la permanència de l'alumnat s'han d'adoptar de manera col·legiada pels equips docents. Per a l'alumnat que se li aplica aquesta mesura, l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor, ha d'elaborar un Pla específic de reforç.

- ✓ Flexibilització en l'escolarització en l'ensenyament obligatori per a l'alumnat d'incorporació tardana al sistema educatiu valencià. L'alumnat que s'incorpora tardanament a l'ensenyament obligatori, per vindre d'altres països o per qualsevol altre motiu i que, per aquesta circumstància, presenta un desenvolupament competencial, degudament valorat amb els instruments adequats, inferior a dos o més cursos, prenent com a referència el currículum ordinari oficial corresponent a la seua edat, pot escolaritzar-se transitòriament en un curs inferior al que li correspon, després d'haver considerat les adaptacions d'accés necessàries. Aquesta mesura de resposta té la consideració de nivell III.
- ✓ La decisió d'incorporació a un nivell inferior al que li correspon per edat l'adopta l'equip docent, amb l'assessorament del servei especialitzat d'orientació, prenent en consideració l'opinió de la família o els representats legals en el preceptiu tràmit d'audiència.

Per a l'alumnat que se li aplica aquesta mesura, l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor, ha d'elaborar un Pla específic de reforç, que facilite la seua inclusió socioeducativa, la superació de les barreres i la continuació amb aprofitament dels seus estudis. Una vegada superades les barreres que han motivat l'adopció de la mesura, l'alumnat s'ha d'incorporar al curs que li correspon per edat. La decisió d'incorporació de manera permanent a un grup d'edat inferior comporta l'aplicació de la mesura excepcional de permanència d'un any més en el mateix curs.

- ✓ Pròrroga de l'escolarització en l'ensenyament obligatori per a l'alumnat amb NESE. Mesura de resposta extraordinària de nivell IV destinada a l'alumnat amb NEE que ha esgotat la mesura de permanència d'un any més en el mateix curs. Pot aplicar-se en qualsevol curs de l'ensenyament obligatori un màxim de dues vegades, una en l'etapa d'Educació Primària i una en ESO. Procediment per a aplicar aquesta mesura: 1. La tutora o el tutor, a proposta de l'equip educatiu o de la família o representants legals, formalitza la sol·licitud al servei especialitzat d'orientació, perquè, si procedeix, realitze l'avaluació sociopsicopedagògica i emeta l'informe sociopsicopedagògic corresponent. 2. La direcció del centre, en vista de l'informe sociopsicopedagògic favorable, l'opinió favorable de l'equip educatiu i la conformitat de la família o representants legals ha de tramitar la sol·licitud a la direcció territorial competent. 3. La persona titular de la direcció territorial competent en matèria d'educació ha de resoldre la pertinència de la mesura, vista la sol·licitud del centre i, en cas de considerar-ho necessari, l'informe de la Inspecció d'Educació, i comunicar-ho, per

escrit, al centre i a la família o representants legals, abans de la primera data establida per a la publicació de les places educatives vacants en les etapes implicades. El centre docent ha d'adjuntar la resolució a l'expedient administratiu de l'alumna o l'alumne.

- ✓ Flexibilització en la durada de l'etapa del Batxillerat. Quan una alumna o un alumne presenta NEE o, excepcionalment, qualsevol altra situació personal degudament acreditada, que li impedeix cursar el Batxillerat en el règim ordinari diürn i no pot fer-ho mitjançant altres alternatives, com el règim nocturn o a distància, té l'opció de fraccionar en dos cursos els continguts de les matèries de cada curs. Aquesta mesura té la consideració de nivell IV i pot aplicar-se en cada curs per separat o en els dos cursos de l'etapa.

El procediment serà

- La família o el mateix alumnat, en cas de ser major d'edat, han de fer una sol·licitud per escrit davant de la direcció del centre, en la qual indiquen els motius i adjunten la documentació necessària que justifica l'adopció de la mesura.
- La direcció del centre, en vista de la documentació presentada, ha de sol·licitar un informe a l'equip educatiu sobre la situació de l'alumna o l'alumne i la seua valoració respecte a la pertinència de la mesura.
- Amb l'informe favorable de l'equip educatiu, la direcció sol·licita l'avaluació sociopsicopedagògica al departament d'orientació. El personal especialista en Orientació Educativa del centre ha de valorar la situació de l'alumna o alumne i els factors que justifiquen l'adopció d'aquesta mesura, i emetre l'informe sociopsicopedagògic corresponent.
- La direcció del centre, en vista de l'informe favorable de l'equip educatiu i l'informe sociopsicopedagògic favorable autoritza l'aplicació de la mesura. Excepcionalment, per a l'alumnat que té una situació personal degudament acreditada, la direcció del centre pot autoritzar la mesura, en vista de la sol·licitud de la família, representants legals o el mateix alumnat, en cas de ser major d'edat i tindre la capacitat civil, l'informe favorable de l'equip docent i els informes que justifiquen la situació. El càlcul de la nota mitjana del Batxillerat i l'expedició del títol s'han de realitzar en les mateixes condicions que per a la resta d'alumnat
- ✓ Flexibilització en la durada dels cicles de FP per a alumnat amb NEE. Si en la planificació, desenvolupament o avaluació de la resposta educativa per a l'alumnat amb NEE es considera que l'adaptació d'accés no és suficient perquè pugui cursar determinats mòduls amb garanties d'èxit, pot sol·licitar-se l'aplicació de la mesura de nivell IV consistent en l'ampliació de la durada d'un cicle formatiu. El càlcul de la nota mitjana i l'expedició del títol corresponent s'han de realitzar en les mateixes condicions que per a la resta d'alumnat.
- ✓ Flexibilització en la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals. Mesura de resposta de nivell IV, de caràcter excepcional, que consisteix en la seua incorporació a un curs superior al que correspon al nivell acadèmic que cursa, sempre que dispose d'un grau suficient de maduresa i d'adquisició de les competències clau per a cursar adequadament el curs al qual es proposa l'accés i es preveja que la mesura és la més adequada per al desenvolupament del seu equilibri personal i la socialització. En l'ensenyament obligatori, pot adoptar-se la mesura de flexibilització del període d'escolarització en les situacions següents:

- La reducció en un any de l'escolarització en qualsevol dels cursos de l'etapa d'ESO com a conseqüència de la incorporació de l'alumna o l'alumne a un curs superior al que li correspon. A l'alumnat a què s'autoritza la mesura de flexibilització de l'etapa d'ESO que ha cursat el tercer curs i ha demostrat, l'assoliment de les competències de l'etapa, se li expedirà el títol de graduat en ESO. El càlcul de la nota mitjana de l'etapa s'ha de fer considerant les qualificacions obtingudes en els nivells que ha cursat.
- A l'alumnat a què s'autoritza la mesura de flexibilització de l'etapa de Batxillerat havent cursat el primer curs i ha demostrat, d'acord amb els criteris d'avaluació, l'assoliment de les competències de l'etapa, se li expedirà el títol de Batxillerat i podrà realitzar la prova d'accés a la universitat. El càlcul de la nota mitjana s'ha de fer considerant les qualificacions obtingudes en els nivells que ha cursat.

El procediment per a aplicar aquesta mesura és el següent:

- La tutora o el tutor, a proposta de l'equip docent, formalitza la sol·licitud al servei especialitzat d'orientació, perquè, si procedeix, realitzi l'avaluació sociopsicopedagògica i emeta l'informe sociopsicopedagògic corresponent. La sol·licitud d'avaluació sociopsicopedagògica ha d'incloure un informe de l'equip docent que justifique que l'alumna o l'alumne disposa de les competències necessàries per a cursar amb aprofitament el curs en què es vol escolaritzar i es preveu que aquesta mesura pot millorar el desenvolupament acadèmic i socioafectiu.
- Si la mesura és procedent, la direcció del centre ha de tramitar la sol·licitud a la direcció territorial competent en matèria d'educació, de l'1 al 30 d'abril en previsió del curs següent, adjuntant-hi l'informe favorable de l'equip docent, l'informe sociopsicopedagògic favorable a la mesura, la conformitat de la família o representats legals i altres informes que es consideren rellevants per a la resolució del procediment.
- La persona titular de la direcció territorial competent en matèria d'educació ha de resoldre la pertinència de la mesura, vista la sol·licitud del centre i, en cas de considerar-ho necessari, l'informe de la Inspecció d'Educació, i comunicar-ho, per escrit, al centre i a la família o representats legals, abans de la primera data establida per a la publicació de llocs escolars vacants en les etapes implicades. La resolució s'ha d'adjuntar a l'expedient administratiu de l'alumna o l'alumne. La mesura de flexibilització ha d'estar acompanyada de mesures i actuacions específiques que contribuïsquen al desenvolupament ple i equilibrat de les capacitats i de la personalitat de l'alumnat per al qual s'aplica. En la presa de decisions sobre l'aplicació de la mesura de flexibilització s'ha de tindre en compte que, d'acord amb la normativa vigent, l'alumnat compleix els requisits per a l'accés als nivells o als estudis als quals es proposa la promoció.

Per a la participació

Estan dirigides a l'alumnat que requereix una resposta sistemàtica, personalitzada i singular en l'àmbit del desenvolupament emocional, interpersonal, social, conductual i de la salut. A més de les mesures generals de nivell I i II dirigides a l'alumnat del centre i d'un grup classe, s'han de desenvolupar les actuacions d'acompanyament i suport personalitzat per a l'alumnat que en un moment determinat les pot necessitar, per viure, entre altres, situacions d'instabilitat emocional, malaltia, exclusió, discriminació,

violència, assetjament o desprotecció. Aquestes actuacions d'acompanyament i suport especialitzat impliquen, entre altres, el desenvolupament de protocols d'igualtat i convivència i d'actuacions que impliquen emocionalment l'alumnat, en reforcen l'autoestima, el sentit de pertinença al grup i al centre, i el preparen per a interaccions positives en contextos socials habituals, actuals i de futura incorporació.

Les mesures personalitzades per a la participació de nivell III són les següents:

- ✓ Accions dirigides a una alumna o un alumne o un grup diferenciat d'alumnat d'un grup classe per al desenvolupament d'actituds de respecte i tolerància, habilitats d'autoregulació del comportament i les emocions i habilitats de comunicació interpersonal i relació social per a la interacció positiva en diversos contextos.
- ✓ Accions davant de supòsits de violència, assetjament i desprotecció dirigides a un grup diferenciat d'alumnat amb acompanyament de l'alumnat implicat i les famílies.
- ✓ Programes específics d'acompanyament personalitzat a l'alumnat i a la seua família per a l'aprenentatge d'habilitats d'autoregulació del comportament i les emocions, de l'autoestima i la confiança en les possibilitats i les fortaleses personals, d'aprenentatge d'habilitats de comunicació interpersonal i relació social en diversos contextos.
- ✓ Notificació de possibles situacions de desprotecció de menors detectades des de l'àmbit educatiu.

Les mesures personalitzades per a la participació de nivell IV són les següents:

- ✓ Programes específics amb suports especialitzats dirigits a l'alumnat que presenta alteracions greus de conducta, com a part del protocol d'actuació en supòsits de conductes i comportaments que alteren la convivència de manera greu i recurrent en el centre i l'aula.
- ✓ Accions i programes amb suports especialitzats dirigits a una alumna, un alumne o un grup diferenciat d'alumnat, davant de supòsits de violència i desprotecció, amb acompanyament de l'alumnat implicat i de les famílies.
- ✓ Pla terapèutic per a l'alumnat amb problemes greus de salut mental.

Aquestes mesures les planifica, desenvolupa i avalua l'equip educatiu, coordinat per la tutora o el tutor, amb la col·laboració del servei especialitzat d'orientació i, si escau, d'agents externs especialitzats dels àmbits de la salut o de benestar social.

A continuació es detallen les mesures de resposta educativa per a la inclusió ordinàries i extraordinàries amb les que compta el nostre centre. També es realitzarà un treball per detectar i reconduir els casos de discriminació sexual, llenguatge no sexista, rols i estereotips sexistes i la conciliació de la vida personal, familiar i laboral. Aquestes mesures transversals per a la no discriminació seran desenvolupades amb el Pla d'Acció Tutorial i les directrius marcades al nostre Pla d'Igualtat i Convivència. Dins de la programació del PAT n'hi ha activitats per treballar amb l'alumnat del grup-classe la promoció de la igualtat, la convivència positiva i la prevenció de conflictes i violència que comporten la participació de l'entorn i la comunitat educativa (projectes de disseny propi que es desenvolupen en el centre: "Micromasclismes", "Publicitat i gènere"...etc.).

2.3. Mesures de resposta educativa en l'IES Gabriel Ciscar

a) Mesures ordinàries

Tindran la consideració de mesures de suport ordinàries (nivell de resposta educativa II i III) aquelles que suposen una adaptació metodològica de les estratègies organitzatives o de la distribució temporal del currículum, sense que això supose transformació o eliminació

d'elements prescriptius d'aquest, és a dir, continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable:

- ✓ El suport en grups ordinaris, és un recurs que té per objectiu aconseguir que tot l'alumnat assoleixi l'èxit escolar, donant resposta a les necessitats individuals d'aprenentatge de cada alumne i alumna. Es tracta d'un reforç flexible, temporal i preventiu que ofereix suport individual o en xicotet grup a càrrec d'un segon professor o professora que ho realitza dins de l'aula ordinària.
- ✓ Els agrupaments flexibles, són un tipus d'agrupació de l'alumnat entre els diferents grups d'un mateix nivell o curs, trencant el grup de referència i establint altres grups en funció dels nivells de competència curricular. Els grups resultants seran més adequats per a realitzar determinades activitats d'àrea o matèria, permetent una major personalització de l'ensenyament. Generalment, aquesta mesura ordinària s'aplica en àrees o matèries instrumentals.
- ✓ Reforços pedagògics
- ✓ Desdoblaments: es tracta de dividir el grup-classe amb un criteri numèric. La finalitat serà aconseguir individualitzar al màxim l'ensenyament a reduir el nombre d'alumnat. La divisió del grup es farà de forma heterogènia. La disminució de la ràtio professorat-alumnat afavorix la millora dels resultats d'aprenentatge. Al nostre centre es realitzen desdoblaments en 1r, 2n i 3r d'ESO.
- ✓ Adaptacions d'accés al currículum que no impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari.
- ✓ El Programa d'Orientació i Reforç per a l'Avanç i Suport en l'Educació per a reduir i previndre el fracàs escolar i l'abandonament primerenc. Aquest programa contempla la realització de reforços i suport a l'alumnat mitjançant reforços en períodes lectius, orientats a aconseguir l'èxit escolar. Els seus objectius són:
 - Reduir i previndre l'abandonament escolar primerenc.
 - Reforçar el desenvolupament de les competències clau de l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge i necessitat de suport socioeducatiu.
 - Afavorir el desenvolupament de canvis organitzatius i metodològics per donar resposta des d'una perspectiva inclusiva, i incrementar el percentatge d'alumnat que assoleix els objectius i les competències clau corresponents
- ✓ L'orientació educativa, psicopedagògica i professional, procés d'ajuda a l'alumnat que consisteix en adequar l'educació a cada alumne o alumna, oferint un caràcter personalitzat. Aquest procés serà continuat al llarg de tota l'etapa de l'ESO, facilitant estratègies per al treball acadèmic i la presa de decisions i finalitzant amb el Consell Orientador. El departament d'orientació planificarà i coordinarà les activitats d'orientació al centre, donant suport al professorat en la pràctica d'un ensenyament adaptat a les peculiaritats de cadascú. L'orientació educativa queda reflectida en el PAT i en el Pla d'Activitats del departament d'orientació. El/la responsable de dur a terme la part específica de l'orientació serà el/la tutor/a juntament amb l'assessorament de l'orientadora. Per tant, s'informarà a l'alumnat durant el curs, especialment al final del 2n i 3r trimestre amb la finalitat que puguin triar, entre l'opcionalitat, aquelles matèries més adequades per al seu futur professional. En 3r ESO s'informarà a l'alumnat sobre les matèries optatives que poden triar en 4t i la relació de les matèries amb els batxillerats i cicles formatius possibles, així com de les professions directament relacionades amb elles. s'utilitzaran els grups interactius per

tal de consolidar els aprenentatges i es realitzarà un ABP que permeti fer una elecció acadèmica sense estereotips sexuals. També se'ls informarà sobre les possibilitats d'altres estudis o activitats laborals, en el cas de que l'edat ho permeti, i siga eixa l'opció preferida. En 4t d'ESO es donarà informació específica amb el Programa Activa't en el grup de PR4 i es realitzarà un ABP d'orientació acadèmica i personal a tots els quarts.

El pla d'orientació acadèmica i professional inclourà els aspectes següents entre els seus elements:

- Procediments per a la identificació i anàlisi de les barreres que en el context escolar i sociocultural obstaculitzen l'accés igualitari de tot l'alumnat del centre a les diferents opcions acadèmiques i professionals.
- Acords per desenvolupar l'orientació acadèmica i professional a través de les programacions didàctiques de les assignatures a partir dels continguts i criteris d'avaluació transversals que els desenvolupen
- Actuacions per incorporar la perspectiva de gènere a les activitats d'orientació.
- Activitats informatives i formatives, dirigides a l'alumnat i les seues famílies, sobre les eixides acadèmiques i professionals.
- Actuacions que contribuïsquen a la prevenció de l'abandonament prematur dels estudis i estimulen l'alumnat a cursar estudis postobligatoris i a triar itineraris flexibles i personalitzats.
- Organització d'actuacions d'orientació individualitzada dirigides a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu o en situació de risc d'abandonament.
- Acords i procediments per garantir l'accessibilitat de la informació i de les activitats d'orientació acadèmica i professional, tant escolars com extraescolars i complementàries, a tot l'alumnat del centre, amb especial consideració de l'alumnat amb necessitats de suport educatiu i per a la compensació de les desigualtats.
- Planificació d'activitats informatives i d'orientació acadèmica i professional en els plans i actuacions de transició entre etapes i modalitats d'escolarització.

El Pla d'orientació acadèmica i professional serà elaborat pel departament d'orientació, d'acord amb les directrius establides per la Comissió de coordinació pedagògica i en col·laboració amb els tutors i les tutores, i s'hi establiran els criteris generals que hauran d'orientar la tasca de tot el professorat al llarg del curs escolar en el context del desenvolupament de les seues matèries.

- ✓ L'acció tutorial: per tal de potenciar una dinàmica positiva en el grup classe i la implicació de l'alumnat en el seu procés educatiu. Aquest espai ha de permetre al tutor o tutora el seguiment de l'alumnat, tant pel que fa a la vessant curricular com la personal, amb la finalitat de vetllar que l'alumnat adquireisca progressivament les competències bàsiques.
- ✓ El Pla d'acció tutorial (PAT) potencia el paper de la tutoria en la prevenció i mediació per a la resolució pacífica dels conflictes i en la millora de la convivència escolar i la igualtat d'oportunitats.
 - El pla preveu les característiques i la situació personal de l'alumnat i la necessitat específica de suport educatiu, per la qual cosa preveurà els criteris de coordinació dels tutors i tutores amb el departament d'orientació.

- Així mateix, es planifiquen les activitats d'informació i assessorament acadèmic i professional a l'alumnat, especialment a aquell que ha de prendre decisions davant de diverses opcions educatives o especialitats, i les que afavorisquen la màxima adaptació i participació de l'alumnat en el centre, especialment del procedent d'un altre nivell educatiu o de nou ingrés, així com les que faciliten el desenvolupament personal de l'alumnat i la seua integració en el grup classe.
- En la planificació d'activitats es preveuen, igualment, aquelles que facen possible la coordinació necessària entre els representants legals de l'alumnat i el professorat tutor.
- El Pla d'acció tutorial s'inclou un programa d'educació sexual.
- El Pla d'acció tutorial conté activitats de sensibilització de caràcter coeducatiu, igualitari i inclusiu.
- El Pla d'acció tutorial incorpora activitats que promoguen el valor pedagògic del banc de llibres.

El Pla d'acció tutorial s'elabora pel departament d'orientació, d'acord amb les directrius establides per la comissió de coordinació pedagògica i en col·laboració amb els tutors i tutores, i s'hi estableixen els criteris generals que hauran d'orientar la tasca de tot el professorat tutor al llarg del curs escolar, així com de cada professora o professor en el context del desenvolupament de les seues matèries.

- ✓ La integració de matèries en àmbits de coneixement en el primer curs com a mesura de transició des de l'Educació Primària a l'Educació Secundària Obligatòria.
- ✓ Tertúlies dialògiques: es tracta de la construcció col·lectiva de significat i coneixement a través del diàleg sobre les millors creacions de la humanitat en disciplines com la literatura, l'art o la música. Amb les Tertúlies Dialògiques, es pretén l'aproximació directa de l'alumnat, sense distinció d'edat, gènere, cultura o capacitat, a la cultura clàssica universal i al coneixement científic acumulat per la humanitat al llarg del temps. La "tertúlia" es desenvolupa compartint, mitjançant un rigorós torn de paraula, aquelles idees que els o les participants han seleccionat perquè els han cridat l'atenció. Això genera un intercanvi molt enriquidor, que permet treballar en major profunditat els temes i promou la construcció de nous coneixements. En les sessions, un o una dels participants assumeix el paper de moderador/a, amb la idea d'afavorir la participació igualitària de tots i totes.
- ✓ Tutoria afectiva: és un projecte d'intervenció orientat a reduir comportaments inadequats d'un alumne o alumna, millorant les seues habilitats socials i emocionals. El projecte es recolza en la figura del tutor o tutora afectiu/va posant l'accent en la interrelació amb l'alumne o alumna com a font d'estabilitat emocional, facilitant així la seua integració escolar i social.
- ✓ Docència compartida: mesura organitzativa que afavorix l'atenció a la diversitat i que consisteix en una actuació conjunta del professorat en les aules, col·laborant per promoure interaccions d'aprenentatge i participació de l'alumnat. Es tracta de vertebrar i enfortir el grup-classe amb la intervenció conjunta de dos professors o professores a l'aula i que poden dur a terme tasques idèntiques, complementàries o subsidiàries.
- ✓ Flexibilització d'espais i temps en la tasca docent.
- ✓ Aprenentatge autònom
- ✓ Aprenentatge per projectes

- ✓ Aprenentatge per descobriment, basat en problemes, projectes d'investigació.

b) Mesures extraordinàries

Seràn mesures de suport extraordinari (algunes de resposta educativa de nivell III i IV) aquelles mesures o programes que suposen la transformació significativa d'un o més elements prescriptius del currículum, la flexibilització de la duració de l'etapa, així com aquelles mesures d'accés al currículum que requereixen recursos personals, organitzatius i/o materials de caràcter extraordinari. Aquestes mesures es determinaran com una resposta individualitzada a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu, amb l'avaluació sociopsicopedagògica prèvia, quan s'hagen mostrat insuficients altres mesures de suport ordinàries. Considerant el que disposa la normativa vigent, seràn mesures extraordinàries:

- ✓ Adaptacions d'accés al currículum que impliquen l'adopció de mesures de caràcter extraordinari.
- ✓ Adaptacions curriculars individuals significatives.
- ✓ Programes per a l'adquisició i ús funcional de la comunicació i el llenguatge.
- ✓ La repetició de curs, aquesta mesura es prendrà després d'haver esgotat les mesures ordinàries de reforç i suport per a resoldre les dificultats d'aprenentatge de l'alumne o alumna, així com el conseqüent pla específic personalitzat de l'alumne o alumna durant el curs repetit.
- ✓ La pròrroga de l'escolarització en l'ensenyança obligatòria per alumnat amb NEE.
- ✓ Flexibilització en la durada de l'etapa de Batxillerat.
- ✓ Flexibilització en els cicles de FP, per alumnat amb NESE.
- ✓ Itineraris formatius personalitzats en la FP.
- ✓ Programes específics amb suport especialitzat, dirigits a l'alumnat que presenta alteracions greus de conducta, supòsits de violència i desprotecció i pla terapèutic per alumnat amb problemes greus de salut.

2.4. Alumnat amb necessitats de compensació de desigualtat

L'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtat és el que presenta dificultats en l'accés, la permanència o el progrés en el sistema educatiu per motius socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'altra índole, i té més probabilitat de no assolir els objectius de l'educació obligatòria i, per tant, de no obtenir una titulació i qualificació professional mínima que en facilite la integració sociolaboral.

S'hi inclou l'alumnat en les situacions següents:

- ✓ Condicions econòmiques o socials desfavorides.
- ✓ Condicions socials que comporten possibles situacions de desprotecció i abandonament.
- ✓ Pertinença a minories ètniques o culturals en situació de desavantatge social i econòmic.
- ✓ Acolliment en institucions de protecció social del menor o acolliment familiar.
- ✓ Compliment de mesures judicials.
- ✓ Escolarització irregular per itinerància familiar.
- ✓ Escolarització irregular per abandonaments educatius reiterats i periòdics.
- ✓ Malalties cròniques que requereixen una atenció específica.

Mesures per a la compensació de desigualtats.

En el cas que aquest alumnat presente necessitats específiques de suport educatiu i requereix mesures curriculars extraordinàries de nivell III o mesures de nivell IV, és preceptiva l'avaluació sociopsicopedagògica i, si escau, l'elaboració d'un PAP.

El centre ha de desenvolupar totes les actuacions necessàries perquè l'alumnat pugui compensar aquestes situacions de desigualtat. Això comprén, entre altres, les actuacions següents:

- ✓ Actuacions amb les famílies, que inclouen l'acollida i el foment de la participació en el centre, l'assessorament i informació sobre pautes educatives en la llar, les oportunitats del sistema educatiu i del context sociocomunitari.
- ✓ Accions transversals en l'àmbit de l'educació intercultural que treballen la identitat i el reconeixement cultural i l'eradicació dels estereotips que limiten la inclusió socioeducativa d'aquest alumnat, tant els assumits i reforçats pels grups socials majoritaris com els arrelats dins d'aquests mateixos grups.
- ✓ Coordinació amb altres serveis, especialment els equips base de serveis socials.
- ✓ Programes singulars destinats a la millora de les competències socials.

Tallers de reforç de les competències clau.

Per a l'alumnat amb més risc d'exclusió sociolaboral escolaritzat en l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria, el departament d'orientació ha de col·laborar amb les tutores i els tutors en l'orientació a l'alumnat i les seues famílies en els itineraris formatius més adequats, amb la finalitat d'evitar-ne l'abandonament del sistema educatiu sense cap tipus de qualificació. Per a l'alumnat en situació d'acolliment en institucions de protecció social del menor o acolliment familiar, els equips docents, amb l'assessorament dels serveis especialitzats d'orientació, han d'establir les coordinacions sistemàtiques i els protocols necessaris per aconseguir una col·laboració estreta i funcional amb les institucions o les famílies d'acollida i, si escau, amb els serveis socials i altres serveis implicats.

Taller d'aprofundiment CTEM en la ESO.

Taller extracurricular internivell, fora de l'oferta ordinària de les ensenyances obligatòries, per a proporcionar a l'alumnat en risc d'abandonament metodologies diverses, actives, col·laboratives, que desenvolupen les competències bàsiques, mitjançant la creació d'un programa d'activitats basat en l'àmbit CTEM (ciències, tecnologia, enginyeria i matemàtiques). Els seus objectius són:

- ✓ Crear una oferta educativa diversa, adaptada a les diferents necessitats, interessos, motivacions i aspiracions de l'alumnat dins de l'àmbit CTEM.
- ✓ Prevenir l'abandonament escolar prematur i fomentar la integració socioeducativa de l'alumnat.
- ✓ Reforçar les competències clau, les aptituds necessàries i la creativitat en l'àmbit CTEM.
- ✓ Oferir un espai alternatiu que millore l'experiència educativa de l'alumnat en un entorn col·laboratiu.

3.- ALTRES PROGRAMES D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT QUE REALITZA EL CENTRE

Els objectius principals de la tutoria a l'institut giren al voltant de 5 àmbits bàsics:

3.1. Programa TEI-Mediació

La tutoria entre iguals o programa TEI és una estratègia preventiva de participació i intervenció en la convivència del centre educatiu. Està dissenyada i aplicada com a mesura preventiva contra la violència i l'assetjament escolar. Té un caràcter institucional i implica a tota la comunitat educativa.

Els alumnes de 3r i 4t d'ESO tutoritzen als de 1r curs.

Té com a objectius:

- ✓ Prevenir les conseqüències de l'assetjament escolar, personals, educatives i socials.
- ✓ Facilitar el procés d'integració dels alumnes de 1r d'ESO.
- ✓ Crear un referent (tutor/a), per a afavorir l'autoestima i disminuir la inseguretats d'espais i organitzacions desconegudes.
- ✓ Compensar el desequilibri de poder i forces pròpies de la violència i l'assetjament, des d'una perspectiva preventiva i dissuasòria.
- ✓ Integar la tolerància zero com un signe d'identitat del centre.

Equips de mediació

La mediació és una eina per a prevenir i abordar conflictes i amb la qual l'alumnat participant adquireix protagonisme i aprén una sèrie d'habilitats que li permet resoldre els seus problemes a través del diàleg. És una negociació estructurada i guiada per una tercera persona, que facilita el procés de comunicació, ajudant a les parts a definir clarament el seu problema, a comprendre els interessos de cadascuna, i a generar opcions dirigides cap a un possible acord o, almenys, cap a un major enteniment.

Durant el procés de mediació, les parts tenen l'oportunitat d'explicar el seu punt de vista, les seues preocupacions, necessitats i interessos, proporcionant-los ocasió per a manifestar els seus sentiments i sentir-se escoltats. Les persones mediadores no imposen una solució al problema, són les parts les que mantenen sempre la responsabilitat de prendre la seua pròpia decisió. La finalitat d'aquest procés és la transformació de les situacions conflictives en oportunitats d'aprenentatge. Es tracta d'aprofitar els conflictes que sorgeixen de forma natural en l'entorn amb la finalitat de gestar un diàleg interpersonal sense crits ni mutismes (Boque, 2005). Les fases de la mediació permeten als participants comprendre i interioritzar l'ocorregut i les conseqüències que té en les seues relacions.

3.2. Formació Professional Bàsica

Aquest cicle és una mesura d'atenció a la diversitat, la seua finalitat és adaptar la formació bàsica a les necessitats específiques d'un determinat col·lectiu d'alumnat que es troba en risc d'abandonar el Sistema Educatiu o inclús aquells que ja ho han fet sense possibilitat d'obtindre el títol de Graduat en ESO. La FPB és una forma alternativa d'obtindre el títol en l'ESO, i permet aconseguir una qualificació professional per a la inserció sociolaboral de l'alumnat al qual va dirigit.

Accés als Cicles de Formació Professional Inicial o haver cursat el primer cicle d'ESO o, excepcionalment, haver cursat el segon curs. o haver sigut proposat per l'equip docent als pares, mares o tutors legals per a la incorporació a un cicle de FPB. Requisits: o Tindre complits quinze anys, o complir-los durant l'any natural en curs, i no superar els dèssset anys d'edat en el moment de l'accés ni durant l'any natural en curs. Procediment d'accés: En la 2a avaluació es realitzarà la detecció a través de les qualificacions obtingudes i les valoracions que realitza l'equip docent sobre les dificultats d'aprenentatge, hàbits de treball, grau d'interès... etc.

A l'inici del tercer trimestre de curs el departament d'orientació facilitarà al professorat de 2n i 3r d'ESO els criteris d'accés i una plantilla.

Durant el 3r trimestre, l'orientadora elaborarà un llistat amb l'alumnat detectat pels tutors i tutores que complix els requisits legals per a la incorporació al cicle de FPB.

Així mateix, el tutor o tutora informarà a l'alumnat interessat i el derivarà al Departament d'Orientació per al seu assessorament, i el departament s'entrevistarà amb les famílies per informar-les del cicle. Al llarg de 3r trimestre, el Departament d'Orientació realitzarà amb l'esmentat alumnat les següents actuacions:

- ✓ Entrevista amb l'alumne/a per valorar l'interés i el seu compromís voluntari.
- ✓ Entrevista amb les famílies per informar-les de les característiques del cicle i poder comptar amb la seua autorització.
- ✓ Entrevista amb els/les tutors/es per obtindre informació acadèmica i procés de l'alumnat proposat

3.3. El Pla d'actuació per a la millora (PAM)

El PAM constitueix la part pedagògica de la Programació general anual. Està conformat pel conjunt d'intervencions educatives que es realitzen en un centre educatiu per a la millora de la qualitat educativa que inclou, entre altres aspectes, la consecució de l'equitat en l'educació i la millora de les competències de l'alumnat. Les intervencions educatives han de donar resposta a les necessitats, els interessos i les motivacions de tot l'alumnat del centre des d'una perspectiva inclusiva i s'organitzaran dins de les línies d'acció següents, algunes de les quals es configuren com a programes:

- ✓ Programa d'aula compartida (PAC). El PAC és un programa d'atenció a la diversitat i inclusió educativa adreçat a l'alumnat en risc d'exclusió social matriculat als centres d'educació secundària obligatòria, que presenta conductes disruptives, dificultats d'adaptació al medi escolar i tendència a l'absentisme escolar crònic o a l'abandonament escolar. Té com a finalitat:
 - Reduir l'absentisme escolar amb una oferta educativa diversa, adaptada a les diferents necessitats, interessos, motivacions i aspiracions de l'alumnat.
 - Previndre l'abandonament escolar prematur i fomentar la integració socioeducativa de l'alumnat.
 - Reforçar les competències clau i les aptituds necessàries per a la prevenció i el tractament dels comportaments disruptius.
 - Oferir un espai alternatiu que millore l'experiència educativa de l'alumnat.
 - Crear un entorn de cooperació.
 - Optimitzar el desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional de l'alumnat.

- Potenciar la incorporació al món laboral.
- ✓ Programa de millora de l'aprenentatge i del rendiment (PMAR de 2, i 3r d'ESO per àmbits). El PMAR d'ESO per àmbits és un programa d'atenció a la diversitat i inclusió educativa adreçat als centres educatius sostinguts amb fons públics que imparteixen educació secundària obligatòria. Està adreçat a l'alumnat que presenta dificultats rellevants d'aprenentatge no atribuïbles a la falta d'estudi o esforç.
- ✓ Programa de reforç per a 4t d'ESO (PR4). El PR4 és un programa d'atenció a la diversitat i inclusió educativa adreçat als centres sostinguts amb fons públics que imparteixen educació secundària obligatòria. Va adreçat a l'alumnat que mostra interès per obtenir el títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria i que, en cursos anteriors, ha presentat dificultats generalitzades d'aprenentatge.
- ✓ Aquest programa té com a finalitat que l'alumnat desenvolupi les competències clau i assolisca els objectius generals de l'etapa i podrà autoritzar-se als centres educatius sostinguts amb fons públics que tinguen autoritzat, almenys, un grup de PMAR de 3r d'ESO.
- ✓ Suport a l'alumnat amb necessitats específiques. El suport a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) per part del personal especialitzat de suport de pedagogia terapèutica i audició i llenguatge.

La planificació de la resposta educativa per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu La resposta educativa a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'ha d'organitzar en quatre nivells, que tenen un caràcter sumatori, progressiu i no exclouent:

- ✓ El primer nivell de resposta (I), dirigit a tota la comunitat educativa i a les relacions amb l'entorn sociocomunitari, el constitueixen les actuacions que impliquen els processos de planificació, la gestió general i l'organització dels suports del centre. És responsabilitat dels òrgans de govern, de coordinació i de participació i s'ha de concretar en el projecte educatiu de centre (PEC) i en el Pla d'actuació per a la millora (PAM), que organitzarà la resposta en tots els nivells.
- ✓ El segon nivell de resposta (II), el constitueixen les mesures generals programades per a un grup-classe que impliquen suports ordinaris, com són el disseny i l'aplicació de programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup, les activitats d'ampliació i reforç per al desenvolupament competencial i la prevenció de dificultats d'aprenentatge, i les actuacions transversals que fomenten la igualtat, la convivència, la salut i el benestar. Els agents responsables són l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor, amb l'assessorament dels equips d'orientació, del personal especialitzat de suport i, si és procedent, la col·laboració d'agents externs. Es concreta en les unitats didàctiques, així com també en el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el Pla d'actuació per a la millora.
- ✓ El tercer nivell de resposta (III), el constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup, que impliquen suports ordinaris addicionals. És responsabilitat de l'equip docent, coordinat per la tutora o el tutor, amb l'assessorament dels equips d'orientació i amb la col·laboració del professorat especialitzat de suport i, si és procedent, d'altres agents. Es concreta en el pla d'atenció a la diversitat, el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència

continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el pla d'actuació per a la millora.

- ✓ El quart nivell de resposta (IV), el constitueixen les mesures adreçades a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que requereix una resposta personalitzada i individualitzada de caràcter extraordinari que implique suports especialitzats addicionals (pedagogia terapèutica, audició i llenguatge, educadora o educador d'educació especial, o altres). Els agents responsables són l'equip docent, coordinats per la tutora o el tutor, els equips d'orientació, el professorat especialitzat de suport, el personal no docent de suport, altres agents externs, i, en el cas de decisions extraordinàries d'escolarització, l'Administració educativa. Atenent el caràcter extraordinari, és preceptiu, en tots els casos, la realització d'una avaluació sociopsicopedagògica i l'emissió de l'informe sociopsicopedagògic corresponent. El pla d'actuació personalitzat és el document que concreta les mesures d'aquest nivell de resposta.

El Pla d'actuació per a la millora (PAM) ha d'incloure les actuacions en cadascun dels nivells especificats en el punt u d'aquest annex per a donar resposta a les necessitats específiques de suport de l'alumnat. Això inclou la millora de l'accessibilitat, la prevenció i identificació primerenca de necessitats educatives, les mesures de prevenció, la concreció del currículum, la planificació de la resposta educativa, els criteris d'organització i de retirada dels suports, la coordinació del professorat, l'organització dels processos de transició, la participació de la comunitat educativa, del voluntariat, d'altres agents, entitats o institucions de l'entorn, la distribució de responsabilitats en la consecució dels fins proposats i totes aquelles decisions que promoguen la inclusió i l'èxit escolar de tot l'alumnat.

A nivell de centre i d'aula s'han d'organitzar les condicions d'accessibilitat física, sensorial, cognitiva i emocional que faciliten l'accés i la participació de tot l'alumnat, i desenvolupar actuacions que sensibilitzen i facen prendre consciència la comunitat educativa envers les diferents necessitats educatives que pugui presentar l'alumnat i qualsevol tipus de diversitat existent.

La concreció curricular, a través de les programacions i unitats didàctiques, ha de complir almenys els requisits següents:

- ✓ Tenir en compte les diferències pel que fa a capacitats, interessos i motivacions de l'alumnat, contemplant els diversos graus d'adquisició de les competències bàsiques; els continguts bàsics per a aconseguir el desenvolupament adequat de les competències clau; els continguts complementaris, d'ampliació o de reforç, per a l'alumnat que ho necessite; les activitats i metodologies diferenciades per al desenvolupament d'un mateix contingut en funció del seu grau de dificultat; i, en coherència amb aquestes decisions, els criteris i els instruments d'avaluació més adequats.
- ✓ Possibilitar les individualitzacions i personalitzacions que siguin necessàries per a donar resposta als diferents ritmes d'aprenentatge, motivacions, interessos i circumstàncies de l'alumnat.
- ✓ Promoure metodologies que posen en valor els aprenentatges significatius, la col·laboració i la cooperació.
- ✓ Aplicar mitjans de representació i d'expressió múltiples i diversos.

Els materials han de complir els requisits següents: ser accessibles per a tot l'alumnat, afavorir i garantir la igualtat i la no discriminació, facilitar la interacció, el treball en equip i el treball individual, permetre diversos nivells de participació i aprenentatge, utilitzar formes diferents de representació de la informació, implicar opcions múltiples de motivació, possibilitar tipus alternatius de resposta i ser respectuosos amb el medi ambient.

El Personal especialitzat de suport de pedagogia terapèutica

Els criteris i prioritats d'intervenció del personal especialitzat de suport de pedagogia terapèutica són els que corresponen a la normativa vigent en matèria d'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu

En l'educació secundària obligatòria tindrà prioritat l'alumnat amb ACIS en totes les àrees del currículum o en les àrees instrumentals, amb les condicions següents:

- ✓ Si és alumnat de primer o segon d'ESO, el nivell de competències ha de ser el corresponent al tercer o quart curs de primària.
- ✓ Si és alumnat de tercer o quart d'ESO, el nivell de competències ha de ser el corresponent al cinqué o sisé curs de primària

4.- ORGANITZACIÓ DE L'ORIENTACIÓ EDUCATIVA, PSICOPEDAGÒGICA I PROFESSIONAL I LA TUTORIA

Els centres docents promouran les mesures necessàries perquè la tutoria personal de l'alumnat i l'orientació educativa, psicopedagògica i professional constitueixen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa.

Cada grup d'alumnat tindrà un tutor o tutora que serà responsable, entre altres aspectes, e coordinar l'avaluació i l'orientació personal dels alumnes i les alumnes, amb el suport del departament d'orientació.

El professorat tutor facilitarà l'accés de l'alumnat, o dels seus representants legals si és menor d'edat, a la dinàmica escolar per mitjà de l'activació de processos d'informació mútua i de col·laboració, a fi de coordinar el seguiment dels processos d'ensenyament i aprenentatge, vetlant pel progrés acadèmic de l'alumnat i pel seu desenvolupament integral. L'alumnat, o els seus representants legals si és menor d'edat, facilitarà la informació necessària per a l'adequada orientació i presa de decisions sobre el seu procés educatiu. Al final de cada un dels cursos d'Educació Secundària Obligatòria i de Formació Professional Bàsica, s'entregarà als pares, mares o tutors legals de cada alumne o alumna un Consell Orientador, que inclourà una proposta a pares, mares o tutors legals o, si és el cas, a l'alumne o alumna de l'itinerari més adequat a seguir, així com la identificació, per mitjà d'informe motivat, del grau de l'èxit dels objectius de l'etapa i d'adquisició de les competències corresponents que justifica la proposta. Si es considera necessari, el Consell Orientador podrà incloure una recomanació als pares, mares o tutors legals i si és el cas a l'alumnat sobre la incorporació a un cicle de Formació Professional Bàsica. El Consell Orientador tindrà caràcter confidencial. Serà elaborat per l'equip docent de l'alumne o alumna, coordinat pel tutor o tutora, amb l'assessorament del departament d'orientació. S'inclourà en l'expedient de l'alumne o alumna.

5.- PROTOCOLS D'ACTUACIÓ

5.1. Prevenció i mesures organitzatives

El servei especialitzat d'orientació, l'equip directiu, els equips docents i la Comissió de Coordinació Pedagògica, treballaran per previndre i aplicar les mesures adequades a la realitat educativa del centre. Per poder realitzar aquesta tasca es contarà amb diferents instruments i recursos. La coordinació entre els diferents especialistes de Pedagogia Terapèutica i Audició i Llenguatge i amb el professorat de programes del centre, serà continuada i constant. Per últim, també realitzarem reunions de coordinació amb els diferents professionals de serveis socials, USMIA, Centre de Salut...etc., per coordinar actuacions amb alumnat en risc d'exclusió social i organitzar activitats i programes per al PAT o que són d'interès per a la convivència.

5.2. Detecció de barreres i identificació de necessitats

La detecció de les circumstàncies de vulnerabilitat de l'alumnat i de les barreres a la inclusió existents en els diferents contextos de desenvolupament s'ha de realitzar el més aviat possible, a fi d'iniciar la resposta educativa en el moment en què aquestes es detecten, sempre considerant les interaccions de les condicions personals i del context escolar, familiar i social. L'equip directiu, amb la col·laboració del servei especialitzat d'orientació, ha d'organitzar, supervisar i fer el seguiment del procés de detecció primerenca de les mesures dutes a terme i dels seus resultats, així com organitzar les coordinacions amb els agents externs que hi participen. La detecció de les circumstàncies de vulnerabilitat i les barreres per a la inclusió la fa l'equip educatiu, que coordina el tutor o tutora i haurà de planificar les mesures i els suports més adients i incidir especialment en el nivell de resposta II i en les mesures de nivell III que no requereixen una avaluació sociopsicopedagògica.

Informes finals d'etapa i informes individualitzats per àrees d'aquell alumnat que promociona amb matèries suspeses

Es faran les següents actuacions:

1 ACTIVITAT

Reunions de coordinació amb els diferents centres de Primària (establertes en del Pla de Transició) per tal de dur a terme un intercanvi d'informació i la coordinació entre els diferents agents educatius implicats en la resposta educativa de l'alumnat:

- Amb necessitat de suport específic educatiu (NEE, necessitats de compensació educativa, dificultats específiques d'aprenentatge, TDAH, altes capacitats).
- Alumnat amb necessitats d'accés al currículum, i en el seu cas, traspàs de mobiliari o material adaptat de Primària a Secundària.
- Amb problemes d'adaptació i/o integració. Cap d'estudis/ Departament d'Orientació i Coordinadora de l'etapa d'ESO.

RESPONSABLES

Cap d'estudis/ Departament d'Orientació i Coordinadora de l'etapa d'ESO.

TEMPORALITZACIÓ

Al llarg de tot el curs.

2 ACTIVITAT

Reunions a pares/ mares per tal d'orientar-los i informar-los del canvi d'etapa educativa.

RESPONSABLES

Equip Directiu i Departament d'Orientació.

TEMPORALITZACIÓ

Tercer trimestre.

3 ACTIVITAT

"Jornades de portes obertes del centre" amb la finalitat de donar a conèixer a l'alumnat de 6é de primària les instal·lacions del centre, les característiques de l'etapa educativa que estan a punt de començar i el currículum de 1r d'ESO.

RESPONSABLES

Equip Directiu i Departament d'Orientació.

TEMPORALITZACIÓ

Tercer trimestre.

Al començament del curs el professorat del centre de Secundària disposarà dels informes que l'equip educatiu del curs anterior ha deixat sobre el seu alumnat. Així mateix, les proves inicials realitzades a principi de curs, en setembre, per cada professor o professora d'àrea, ajudaran a detectar el nivell de competència curricular de l'alumnat i les seues possibles dificultats. Durant el curs, el departament d'orientació i els tutors i tutores tindran reunions de coordinació setmanals. Aquest serà un altre recurs per detectar i analitzar possibles barreres a la inclusió. Les reunions d'equip docent i les sessions d'avaluació seran també un altre instrument de debat sobre les necessitats detectades en l'alumnat i es prendran decisions per afrontar-les. Les famílies seran un agent important per a la detecció de barreres a la inclusió i podran posar-se en contacte amb el departament d'orientació en qualsevol moment, prèvia sol·licitud o demanda.

5.3. Avaluació sociopsicopedagògica

L'avaluació sociopsicopedagògica és el procés sistemàtic, planificat i rigorós de recollida i valoració de la informació rellevant, mitjançant el qual el personal dels serveis especialitzats d'orientació, de manera coordinada i col·laborativa amb els equips educatius, la família o els representants legals, els serveis socials i sanitaris, les entitats d'iniciativa social implicades en la resposta educativa i altres agents significatius, identifica de manera precisa les necessitats específiques de suport educatiu de l'alumnat. Aquesta informació justifica i orienta les decisions sobre les mesures de resposta educativa proposades i l'aplicació d'aquestes. L'avaluació sociopsicopedagògica s'inicia en el moment en què, en els contextos escolar, familiar i social, es detecten barreres d'accés, aprenentatge o participació que limiten el desenvolupament de l'alumnat i, per tant, requereixen l'adopció de mesures curriculars extraordinàries de nivell III i qualsevol mesura de nivell IV o prendre decisions pel que fa a la modalitat d'escolarització, una vegada s'ha constatat que les mesures ordinàries de nivell II i III no són suficients.

La valoració sociopsicopedagògica té caràcter prescriptiu en les situacions següents:

- ✓ Per a l'aplicació de les mesures de resposta de nivell III següents:

- a Enriquiment curricular per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.
- b Cicles de formació professional bàsica de segona oportunitat, en el cas d'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat.
- ✓ Per a l'aplicació de totes les mesures de resposta de nivell IV:
 - a Escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials.
 - b Accessibilitat personalitzada amb mitjans específics o singulars.
 - c Adaptació en les proves d'accés als ensenyaments postobligatoris i de règim especial.
 - d Adaptació curricular individual significativa (ACIS) en l'ensenyament obligatori.
 - e Programes personalitzats que comporten suports personals especialitzats.
 - f Exempcions de qualificació en Batxillerat per a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
 - g Pròrroga d'escolarització en l'ensenyament obligatori per a alumnat amb necessitats educatives especials.
 - h Flexibilització en la durada de l'etapa del Batxillerat per a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
 - i Flexibilització en la durada dels cicles formatius de Formació Professional per a l'alumnat amb necessitats educatives especials.
 - j Flexibilització de la durada de l'etapa per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.

El procediment d'avaluació sociopsicopedagògica serà:

1. La sol·licitud de valoració sociopsicopedagògica la complimenta la tutora o el tutor amb la informació obtinguda de l'equip educatiu, de la família, de l'alumnat i, si escau, d'altres agents, i ha d'estar acompanyada de la informació o la documentació que la justifica i la conformitat de la família. El formulari de sol·licitud ha d'incloure, almenys, una descripció del motiu, les barreres a l'accés, la participació i l'aprenentatge detectades, les mesures desenvolupades, els resultats obtinguts, el desenvolupament competencial i, si escau, les habilitats d'interacció amb l'entorn. Per a complimentar la sol·licitud, la tutora o el tutor pot tindre l'assessorament del servei especialitzat d'orientació. (Annex III Sol·licitud de valoració) (Annex XV Informació i autorització de la família per valoració).
2. Rebuda la sol·licitud, l'especialista en Orientació Educativa ha de coordinar el procés d'avaluació sociopsicopedagògica amb l'objecte de realitzar una identificació precisa de les necessitats educatives. El personal especialitzat de suport ha d'aportar la informació necessària i col·laborar-hi, dins de l'àmbit de competència d'aquest (en el cas que siga necessària la col·laboració del personal especialitzat de suport adscrit al servei psicopedagògic escolar de la zona, l'especialista en Orientació Educativa del centre ha de fer-ne la sol·licitud, per escrit i amb el vistiplau de la direcció o la titularitat del centre, a la direcció del servei psicopedagògic escolar corresponent). Si és necessària la col·laboració dels serveis socials, sanitaris o altres serveis educatius, l'especialista en Orientació Educativa ha de remetre una sol·licitud de col·laboració, a través de la família o pels mitjans establits i protocol·litzats reglamentàriament per l'Administració.

3. Finalitzat el procés de recollida i valoració funcional de les dades obtingudes, el servei especialitzat d'orientació n'ha d'emetre, en el termini màxim de 30 dies naturals des de la formalització de la sol·licitud, l'informe sociopsicopedagògic. Si de l'avaluació es conclou que l'alumna o l'alumne no presenta necessitats específiques de suport educatiu o necessitats de compensació de desigualtats, l'informe ha de proposar les mesures de resposta més adients i les orientacions a l'equip educatiu i a la família o els representants legals per a dur-les a terme. Si de l'avaluació es conclou que l'alumna o alumne presenta necessitats específiques de suport educatiu o necessitats de compensació de desigualtats, l'informe ha d'incloure, a més, la proposta del Pla d'actuació personalitzat (PAP).
4. Una vegada fet l'informe sociopsicopedagògic, l'especialista en Orientació Educativa ha d'informar la tutora o el tutor i l'equip educatiu de les conclusions i la proposta de les mesures educatives, dels suports i, si és procedent, del Pla d'actuació personalitzat. Així mateix, ha de realitzar el tràmit d'audiència preceptiu amb la família per informar de les conclusions, facilitar l'assessorament i l'acompanyament necessaris, demanar la seua opinió i promoure la seua col·laboració, tot considerant les possibilitats de participació i els objectius de la intervenció. Les famílies, els representants legals i l'alumnat, en cas de ser major d'edat i tindre la capacitat civil, tenen dret a rebre una còpia en format accessible de l'informe sociopsicopedagògic, de la qual cosa s'ha de deixar constància per escrit amb el vistiplau de la direcció o la titularitat del centre.
5. L'avaluació i l'informe sociopsicopedagògic s'han d'actualitzar sempre que s'hagen de modificar les mesures proposades, incorporar-ne d'altres que requereixen preceptivament una avaluació sociopsicopedagògica i en els canvis d'etapa.
6. L'especialista en Orientació Educativa ha de mantindre informada la comissió de coordinació pedagògica de les avaluacions sociopsicopedagògiques realitzades i de les mesures proposades en cada cas.

5.4. Informe sociopsicopedagògic

L'informe sociopsicopedagògic és el document escrit en què l'especialista en Orientació Educativa recull les conclusions del procediment d'avaluació sociopsicopedagògica, determina si l'alumna o l'alumne presenta necessitats específiques de suport educatiu i el tipus, i fa la proposta de mesures, suports i, si escau, del Pla d'actuació personalitzat per a la resposta educativa a les necessitats i barreres identificades. L'informe sociopsicopedagògic consta de dues parts:

- ✓ Conclusions del procediment d'avaluació sociopsicopedagògica que inclou:
 - a Identificació NESE o NECE.
 - b Descripció de barreres a la inclusió.
 - c Graus de suport:
 - GRAU 1: necessita ajuda puntual que pot tindre respostes amb mesures ordinàries i suports ordinaris addicionals. Aquest tipus de suport s'inclou en el NIVELL DE RESPOSTA III.
 - GRAU 2: necessita ajuda que implica suports intensius i especialitzats durant una part de l'horari escolar. Aquests suports s'inclouen en el NIVELL DE RESPOSTA IV.

- GRAU 3: necessita ajuda en la majoria d'àrees i àmbits que implica suports intensius, especialitzats i individualitzats durant la major part de la jornada escolar. Aquest tipus de suport s'inclou en el NIVELL DE RESPOSTA IV.
- ✓ Proposta de les mesures, suports i orientacions per a l'organització de la resposta educativa.
 - a Modalitat d'escolarització.
 - b Mesures de resposta per nivells (I, II, III, IV).
 - c Suports no especialitzats.

L'especialista en Orientació Educativa ha de mantindre informada la comissió de coordinació pedagògica de les avaluacions sociopsicopedagògiques realitzades i de les mesures proposades en cada cas.

El Pla d'Actuació Personalitzat és el document que organitza les mesures de resposta educativa per a garantir l'accés, la participació i l'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que requereix determinades mesures personalitzades, a partir de la proposta feta en l'informe sociopsicopedagògic.

El PAP serà elaborat per l'equip educatiu, coordinat pel tutor o tutora, amb l'assessorament dels serveis d'orientació i la participació dels diferents professionals que intervenen, les famílies i l'alumnat.

El PAP formarà part de l'expedient acadèmic de l'alumnat. Té caràcter prescriptiu per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, sempre que s'hi aplique alguna de les mesures següents:

- ✓ Accessibilitat personalitzada amb mitjans específics o singulars.
- ✓ Adaptació curricular individual significativa (ACIS) a l'ensenyament obligatori.
- ✓ Enriquiment curricular per a l'alumnat amb altes capacitats intel·lectuals.
- ✓ Programes personalitzats que impliquen suports personals especialitzats.
- ✓ Programes específics adreçats a l'alumnat que presenta alteracions greus de conducta, programes d'acompanyament davant supòsits de violència i desprotecció, i plans terapèutics per a l'alumnat amb problemes greus de salut mental.
- ✓ Itinerari formatiu personalitzat per a l'alumnat amb necessitats educatives especials que cursa ensenyaments de Formació Professional.

5.5. Organització dels recursos humans i materials

Al nostre centre coordinem tots els recursos personals i materials per tal d'obtenir el major rendiment possible dels mateixos. L'objectiu és no solapar-nos en el treball per poder aportar al nostre alumnat l'atenció que necessita. L'eix central per a l'organització i funcionament dels recursos humans i materials són l'equip directiu, el departament d'orientació, els equips docents, els/les responsables de tots els programes que s'apliquen, el personal de suport a la inclusió, així com la Comissió de Convivència. L'equip directiu, amb la informació que rep dels equips docents, del departament d'orientació, de l'equip de transició, i del personal de suport a la inclusió, organitza l'atenció a la diversitat i la resposta educativa del curs següent i estableix les línies de treball principals que se desenvoluparan en cada nivell i programa determinat.

El Personal de suport a la inclusió és tot el personal del centre, especialitzat i no especialitzat, i, en un sentit més ampli, pot fer-se extensiu a l'alumnat, les famílies, el voluntariat i altres agents o entitats del context que col·laboren en el desenvolupament de la resposta educativa. Té la consideració de personal especialitzat de suport a la inclusió, el personal docent i no docent que, per la seua formació i les funcions determinades reglamentàriament, ocupa, en els centres docents, llocs de caràcter singular per a l'atenció especialitzada a l'alumnat amb NESE. En l'ESO, comptem amb personal docent especialitzat de suport de Pedagogia Terapèutica i d'Audició i Llenguatge (SPE).

El personal especialitzat de suport forma part de l'equip educatiu del centre i s'integra en el departament d'orientació. • Agents externs Els centres docents poden tindre la col·laboració de personal voluntari i personal especialitzat extern procedent de les entitats d'iniciativa social implicades en la resposta educativa per al desenvolupament de les actuacions planificades en el Projecte educatiu, el Pla d'actuació per a la millora i els plans d'actuació personalitzats de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.

5.6. Organització dels suports i desdoblaments

Els centres han d'organitzar els seus suports en diferents graus d'especificació:

- ✓ SUPORTS GENERALS AMB RECURSOS ORDINARIS adreçats a tot l'alumnat del centre o de l'aula, amb caràcter proactiu, i que impliquen al professorat, el personal voluntari i altre personal que puga intervindre en el centre. Aquests suports es corresponen amb els NIVELLS DE RESPOSTA I i II.
- ✓ SUPORTS ADDICIONALS AMB RECURSOS ORDINARIS adreçats a l'alumnat per al qual els suports generals no són suficients i requereixen suports personalitzats que poden dur-se a terme amb la intervenció del professorat no especialitzat del centre. Aquests suports es corresponen amb el NIVELL III.
- ✓ SUPORTS ADDICIONALS AMB PERSONAL ESPECIALITZAT adreçats a l'alumnat que, per la complexitat de les seues necessitats educatives, requereix una resposta personalitzada i individualitzada. S'inclou els que faciliten els/les professionals de PT, AL.
- ✓ Aquests suports es corresponen amb el NIVELL DE RESPOSTA IV. Els suports es facilitaran, sempre que siga possible, dins de l'aula ordinària. En cas de realitzar-se fora d'aquesta, es procurarà l'agrupament de l'alumnat, llevat de circumstàncies degudament justificades que requereixen una atenció individualitzada de caràcter molt especialitzat. En qualsevol cas, haurà d'existir una coordinació estreta entre el personal de suport i el professorat que imparteix les àrees i matèries, a fi de garantir la complementarietat de les actuacions i la transferència de competències al context natural.

La capolaria d'estudis ha d'organitzar els suports personals, d'acord amb els criteris del claustre, les directrius de la comissió de coordinació pedagògica i, en el cas que hi intervinga personal especialitzat de suport, els plans d'actuació personalitzats de l'alumnat. Per a aquesta tasca ha de tindre l'assessorament del servei especialitzat d'orientació i, quan es tracta d'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, del personal especialitzat de suport. En la planificació i organització de la resposta educativa es considerarà l'interés superior del menor i, sempre que siga possible, també la seua opinió, així com la opinió i participació de la família. La orientadora educativa, amb la

col·laboració del personal especialitzat de suport, assessorarà, col·laborarà i orientarà al professorat en la planificació, desenvolupament i avaluació de les mesures proposades, així com en els criteris de retirada de suports.

En les sessions d'avaluació trimestrals i de final del curs, l'equip educatiu, assessorat pel servei especialitzat d'orientació, ha de valorar i prendre decisions de manera col·legiada sobre la continuïtat o la retirada dels suports personals especialitzats, prenent com a referent els criteris establits en el Pla d'actuació personalitzat. La tutora o el tutor han d'escoltar i informar la família i al mateix l'alumnat, d'aquestes decisions i deixar-ne constància en el document del PAP. Al final de cada trimestre, el personal especialitzat de suport, coordinat per les tutores o els tutors, ha d'elaborar, de manera conjunta, un informe per cada alumna o alumne atès, que contemple els aspectes treballats, el progrés aconseguit i, si escau, les orientacions i recomanacions en l'àmbit familiar que poden contribuir a aconseguir els objectius plantejats. La tutora o el tutor ha d'incorporar aquesta informació a la valoració del PAP i incloure-hi també la informació aportada per la família.

Grups de suport o desdoblament:

- ✓ L'alumnat que necessite una adaptació curricular (no significativa), serà atès pel professorat dels diferents departaments en grups de suport o en les àrees que es determinen; i sempre en funció del número d'alumnes susceptibles d'atenció i de les necessitats que presenten.
- ✓ Serà necessari que el professorat que impartisca docència en un grup, siga el que realitze el suport, així es podrà estalviar problemes de coordinació i es facilitarà la posada en pràctica de les adaptacions curriculars de l'aula. D'aquesta forma, el professorat podrà agrupar a l'alumnat depenent dels temes a treballar i de les dificultats que presenten. ▪ Els departaments didàctics corresponents elaboraran la programació de les activitats esmentades.
- ✓ La mestra de PT donarà els criteris d'atenció a l'alumnat, segons les necessitats educatives específiques i podrà actuar com un recurs de suport als diferents cursos.
- ✓ Els desdoblaments es realitzaran, especialment, en els cursos de 1r i 2n d'ESO, per ser els nivells on l'alumnat necessita més ajudes. També en 3r curs d'ESO. Aquesta és una mesura d'atenció a la diversitat de tipus preventiu que beneficia no tan sols a l'alumnat amb NESE, sinó també, en general, a tot l'alumnat.

Alumnat atès pel professorat d'Audició i Llenguatge:

En Educació Secundària Obligatoria, les sessions no podran tindre una duració inferior a 30 minuts i tindrà prioritat el següent alumnat:

- ✓ Alumnat amb hipoacúsia profunda i severa (màxim 5 sessions).
- ✓ Alumnat amb afàsia, disfàsia/TEL, trastorn del llenguatge associat a TEA (màxim 3-4 sessions).
- ✓ Alumnat amb hipoacúsia mitja (màxim 3-4 sessions).
- ✓ Alumnat amb disàrtria (màxim 2-3 sessions).
- ✓ Alumnat amb disfèmia que dificulte greument la seua comunicació, sempre que aquest no reba ja l'atenció per part del sistema públic de salut (màxim 2 sessions).
- ✓ Alumnat amb disfonia, sempre que aquest no reba ja l'atenció per part del sistema públic de salut (màxim 2 sessions).

- ✓ Alumnat amb disglòssia (màxim 2 sessions).

En els casos de disfèmia i disfonia, en les etapes d'ESO, la intervenció directa de l'especialista d'AL es prestarà per un màxim de dos anys des de l'inici de la intervenció. Transcorregut aquest temps, la intervenció consistirà en una supervisió o en l'atenció puntual, en funció del grau de dificultat i l'evolució de l'alumnat.

5.7. Organització de l'opcionalitat

D'acord amb les possibilitats organitzatives i les diferents normatives que regulen l'opcionalitat a l'etapa d'ESO, l'opcionalitat ha de servir perquè cada alumne o alumna prengui les decisions atenent a les seues expectatives, preferències o interessos, i segons la motivació per a reforçar els aprenentatges que se li proposen, si es considera necessari. L'espai de l'opcionalitat previst en els dos cicles de l'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat és una altra manera d'atendre a la diversitat des del currículum bàsic.

L'anàlisi de les matèries i de les distintes opcions que l'alumnat ha de triar són especialment rellevants en 4t curs de l'ESO, per la qual cosa s'ha de garantir una total connexió i coordinació amb el programa d'orientació que s'haja desenvolupat en el curs anterior, i en el qual es facilite la informació i la orientació necessària per a la presa de decisions.

Amb aquesta finalitat l'ordre estableix que l'oferta de matèries optatives que realitza cada centre haurà d'incloure matèries que permeten:

- ✓ Desenvolupar els objectius generals d'algunes àrees mitjançant continguts diferents i més propers a les necessitats i interessos de l'alumnat.
- ✓ Treballar de manera interdisciplinària els continguts que faciliten el desenvolupament dels objectius generals de l'etapa.
- ✓ Reforçar els aprenentatges bàsics de les àrees instrumentals a través d'uns continguts i una metodologia diferents.
- ✓ Afavorir la incorporació de l'alumnat a la vida activa.
- ✓ Orientar en l'elecció dels Cicles Formatius de grau mitjà o de les modalitats de Batxillerat que s'imparteixen en el centre.
- ✓ La normativa en vigor senyala que els grups es confeccionaran atenent als següents criteris:
 - ✓ Els grups han de ser homogenis excloent-se qualsevol criteri de discriminació en la composició dels mateixos.
 - ✓ L'alumnat amb NESE serà distribuït de forma equitativa, entre els grups d'un mateix curs, procurant la racionalització i la major efectivitat dels recursos de suport.
 - ✓ L'alumnat repetidor també serà distribuït de forma equitativa.
 - ✓ La proposta d'inclusió en les optatives en les matèries instrumentals serà realitzada abans del començament del curs, o durant el primer trimestre, pel departament d'orientació, basant-se en el coneixement de les dificultats de l'alumnat i tenint en compte els informes de tutoria d'Educació Primària (art.12, O.27 de maig de 2008).

5.8. Funcions i responsabilitats. Coordinació

- ✓ EQUIP DIRECTIU A l'equip directiu correspon l'organització dels grups, l'organització de l'optativitat, vetllar pel bon funcionament de les mesures de resposta

educativa a la inclusió i dels diferents programes. Per això es partirà de la informació i el treball realitzat pels departaments i l'opinió dels responsables de cada programa, les peticions dels quals seran reflectides en la memòria de cada departament.

- ✓ DEPARTAMENT D'ORIENTACIÓ El departament d'orientació s'encarregarà de l'avaluació sociopsicopedagògica de l'alumnat que la requerisca, d'organitzar el desenvolupament i aplicació del Pla d'Acció Tutorial, de vetlar per l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives de suport educatiu i la correcta realització de les adaptacions curriculars, de posar en marxa el Pla d'Orientació Acadèmica i Professional. A més, el departament d'orientació s'encarregarà de l'avaluació i selecció del possible alumnat per als programes del curs següent, tenint en compte les propostes dels equips docents.
- ✓ COCOPE I CLAUSTRE DE PROFESSORS La COCOPE i el claustre de professors vetllaran per l'adequat compliment del Pla d'Atenció a la Diversitat i la Inclusió Educativa. En aquests òrgans es debatrà el correcte funcionament del mateix i les possibles mesures de correcció que es pogueren afegir al pla.
- ✓ EQUIP DE MEDIACIÓ L'equip de mediació fomentarà un clima adequat de convivència i inclusió educativa a través de diferents activitats en els esbarjos i en les jornades de final d'avaluació. Atendrà els casos en què requerisca mediació davant d'un conflicte que altere la convivència en el centre i, vetllarà per la posada en marxa i revisió de les mesures que li competeixen.
- ✓ PROFESSORAT Al professorat li correspon la funció de realitzar les adaptacions curriculars a l'alumnat que les requerisca, fomentar un clima de convivència i inclusió adequat per al desenvolupament de l'activitat acadèmica i, valorar en cada òrgan col·legiat del centre les actuacions relatives a l'atenció a la diversitat per a la seua millora.
- ✓ COORDINACIÓ L'equip directiu serà l'encarregat de la coordinació del PADIE i de fomentar l'avaluació de la seua aplicació com a mesura de retroalimentació. Amb això s'aconseguirà corregir aquelles mesures que millor s'ajusten a les necessitats de l'alumnat del centre en cada curs.

5.9. Avaluació i propostes de modificació

Es durà a terme una revisió del PADIE de forma anual, tenint en compte les conclusions de les valoracions arrellegades per caporalia d'estudis a través dels diversos instruments d'avaluació elaborats per a cada una de les mesures que aquest centre ha adoptat. Els resultats de l'esmentada valoració es portaran a la Comissió de Coordinació Pedagògica i, posteriorment, al claustre de professors i professores, on es donaran a conèixer les modificacions derivades del procés d'avaluació, així com les propostes de millora per a futures actuacions. Qualsevol proposta de modificació del PADIE serà plantejada en COCOPE i en el claustre de professors i professores. Haurà de ser acceptada pel claustre i inclosa en el document per a la seua posada en funcionament durant el curs següent.

- ✓ AVALUACIÓ SOBRE LES MESURES ORDINÀRIES. Avaluarem aquelles estratègies que el nostre centre educatiu posa en marxa per oferir una educació de qualitat a tot l'alumnat, garantint el seu procés d'escolarització en igualtat d'oportunitats i actuant com element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials. Respecte a les mesures ordinàries establertes al nostre

PADIE per cada departament didàctic i expressades a les programacions didàctiques, podrà avaluar-se la seua real implementació en ESO/BATXILLERAT/FPB, el grau d'adequació (de 1 a 5) i s'arreglaran les observacions pertinents de cadascuna, així com les propostes de millora per al pròxim curs. En aquelles mesures ordinàries que no s'hagen adoptat, s'especificaran les raons. Es proposa la següent taula, que haurà de concretar cada departament, partint de la taula de mesures corresponent. (ANNEX XIII Graella avaluació mesures ordinàries)

- ✓ **AVALUACIÓ SOBRE LES MESURES EXTRAORDINÀRIES.** S'arreglaran les valoracions globals de cadascuna de les mesures extraordinàries que el nostre centre tinga establertes en el PADIE segons graella corresponent. Aquesta tasca la realitzarà el departament d'orientació juntament amb els professors o professores i els especialistes corresponents

6.- LA IDENTITAT DE GÈNERE

La igualtat i la no discriminació que preveu les normes internacionals de drets humans es deu garantir a totes les persones, independentment de les seues característiques personals, físiques, funcionals, d'origen, de diversitat sexual o de gènere, o de qualsevol altra condició. És necessari, adoptar pautes que ens permeten iniciar actuacions dirigides a l'atenció específica de l'alumnat trans i intersexual, que previnguen situacions de malestar, discriminació, assetjament o tracte desigual. En tot aquest procés caldrà extremar les mesures de confidencialitat de la informació gestionada en relació amb les persones trans i intersexuals, així com el respecte absolut a la voluntat d'aquestes persones, de les seues famílies o de qui n'exercisca la tutoria legal, sobre la seua identitat de gènere i com desitgen ser tractades administrativament i en públic.

Descripció de les actuacions Detecció i comunicació.

Activació del protocol Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar. Aquest protocol s'activarà en el moment que qualsevol membre de l'equip docent detecte o siga informat d'un possible cas d'intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent i ho comunique, seguint els processos i les vies que establisca el Reglament de Règim Intern, al tutor o tutora, al coordinador d'igualtat i convivència, a l'equip d'orientació o a l'equip directiu. O bé, quan la família, o qui n'exercisca la tutoria legal, comunique el cas al centre educatiu. Una vegada comunicat, el director o la directora notificarà el cas al registre PREVI i s'inicia el protocol.

Estudi i valoració.

L'equip directiu, el tutor o tutora i l'equip orientador, sota la supervisió del coordinador/a d'igualtat i convivència, assumiran directament el cas per a analitzar la situació i respondre adequadament a les necessitats de l'alumne o l'alumna. Amb el consentiment i la col·laboració de la família, o de qui n'exercisca la tutoria legal, que serà informada dels fets observats i dels recursos existents en l'àmbit educatiu i extern, es dissenyarà un pla d'actuació (que contindrà, necessàriament les actuacions previstes en aquest protocol) que responga adequadament a les necessitats de l'alumne o alumna en els diferents àmbits d'intervenció: mesures organitzatives, mesures educatives, de formació i sensibilització.

Intervenció.

- ✓ L'equip directiu
 - a Acordar amb la resta d'agents educadors un pla d'actuació i acompanyament que incloga les mesures acordades entre el centre i la família, les mesures organitzatives bàsiques i els responsables de la seua aplicació.
 - b Adoptar les mesures necessàries per a garantir un entorn segur en el centre per a l'alumnat trans, amb una expressió de gènere no normativa i intersexual.
 - c Assegurar en tot moment l'intercanvi ordenat i prudent de la informació.
 - d Gestionar el procés amb la màxima discreció i preservar la intimitat i el benestar de l'alumnat.

- e Primar el dret superior a desenvolupar lliurement la personalitat de l'alumnat d'acord amb la seua identitat.
- f Comunicar un possible cas d'expressió o identitat de gènere divergent al Registre PREVI.
- g Sol·licitar la intervenció de les Unitats d'Atenció i Intervenció de les direccions territorials (d'ara en avant UAI), a través del Registre PREVI i la inspecció de zona.
- h Vetlar per la correcta aplicació del protocol. L'equip orientador
- i Prestar assessorament a l'equip docent i a la família.
- j En cas de conflicte, facilitar processos de mediació entre les parts implicades.
- k Coordinar-se amb els equips inspectors i d'orientació de les UAI, amb les persones expertes proposades per aquests i mantindre'n informat l'equip docent.
- ✓ El tutor/la tutora
 - a Supervisar la progressió i l'adaptació de l'alumnat.
 - b Fer un seguiment del cas i registrar totes les actuacions realitzades.
 - c Coordinar totes les actuacions previstes en el protocol i en el pla d'actuació i acompanyament, juntament amb l'equip directiu i orientador.
- ✓ La coordinació d'igualtat i convivència
 - a Supervisar totes les actuacions previstes en aquest protocol.
 - b Col·laborar en tot allò que determine l'equip directiu per a l'aplicació del protocol.
 - c Assessorar l'equip directiu sobre l'adquisició de materials i bibliografia especialitzada o la impartició de ponències per part d'experts.
 - d Col·laborar en l'organització d'activitats formatives que aborden qüestions relatives al desenvolupament sexual diferent, la identitat i l'expressió de gènere, la diversitat LGTBI i l'educació afectivosexual.
- ✓ La inspecció educativa
 - a Activar la intervenció de les UAI en els casos que siga necessari.
- ✓ Les Unitats d'Atenció i Intervenció (UAI)
 - a Prestar assessorament a tots els agents implicats, supervisar l'aplicació del protocol i proposar la participació i assessorament d'experts externs.

Mesures organitzatives.

Documentació i identificació S'adequarà la documentació administrativa del centre docent (llistes de classe, informes d'avaluació, butlletins de notes, sobres de matrícula, identificació del material...) en consideració al nom i el gènere amb què se sent identificat l'alumne o alumna, a petició de la família o de qui n'exercisca la tutoria legal, quan ho comuniqui per escrit, mentre l'alumne o alumna siga menor d'edat o no estiga emancipat. No obstant això, la documentació oficial de l'alumne o alumna no podrà modificar-se fins que no es realitzi el canvi de nom en el Registre Civil i es trasllade al centre la documentació pertinent. En qualsevol cas, es prioritzarà el benestar de l'alumnat. Caldrà dirigir-se a l'alumne o alumna pel nom i l'adscripció de gènere que haja escollit i comunicat al centre. Es garantirà la llibertat de vestimenta amb què l'alumne o alumna se senta identificat, d'acord amb el gènere expressat.

Ús de les instal·lacions del centre segons la identitat de gènere expressada

- ✓ Es garantirà a l'alumnat l'accés als lavabos i els vestuaris d'acord amb la identitat de gènere manifestada.
- ✓ Convé estudiar i repensar la disponibilitat i distribució de lavabos de xics i xiques, o la possibilitat que siguin mixtos.

Pla de convivència i igualtat .

- ✓ Totes les mesures de prevenció, detecció i intervenció previstes per a fer front a possibles casos de discriminació, assetjament, violència de gènere i maltractament per intersexualitat, identitat o expressió de gènere divergent o per orientació sexual, hauran de constar en el Pla de convivència i igualtat del centre.
- ✓ El coordinador o la coordinadora d'igualtat i convivència supervisarà totes aquestes actuacions, en col·laboració amb l'equip directiu, l'equip orientador i el tutor o la tutora, especialment, durant el procés de transició de gènere que efectue una persona durant la seua estada al centre educatiu.

Mesures educatives.

S'adoptaran totes les mesures necessàries encaminades a garantir el respecte cap a les persones trans i amb intersexualitats i un tracte igualitari i inclusiu:

- ✓ Es dissenyaran els projectes educatius des del principi general del respecte a la llibertat i als drets humans, entre els quals, el dret a expressar i desenvolupar la identitat sentida.
- ✓ Els reglaments, plans i programes de centre es configuraran des dels principis de la inclusió educativa.
- ✓ S'evitarà la realització d'activitats diferenciades per gèneres. Si es produeix en algun cas aquesta diferenciació, el professorat tindrà en consideració el gènere amb què l'alumne o alumna se sent identificat.
- ✓ Es garantirà la coordinació dels membres del claustre i de l'equip docent per a dur endavant les actuacions escaients, després d'haver detectat un possible cas d'identitat de gènere divergent.
- ✓ Es tindrà una cura especial en la configuració del grup-classe de referència de l'alumnat en procés de transició de gènere, de manera que afavorisca la inclusió de l'alumne o l'alumna, tot respectant-ne la integritat de la seua xarxa social.
- ✓ Les persones adultes faran ús d'un llenguatge inclusiu, igualitari i respectuós amb la diversitat. No es permetran usos lingüístics discriminatoris ni actituds arrelades que puguin ser denigrants cap a les persones trans, ni considerar-les falsament innòcues.
- ✓ Les explicacions sobre el desenvolupament sexual de l'ésser inclouran totes les possibilitats anatòmiques existents i no es permetran explicacions que puguin ser discriminatòries i que estigmatitzen les persones amb intersexualitats.
- ✓ S'evitarà articular discursos basats en estereotips o que pressuposen l'assignació d'un gènere o una orientació sexual determinats pel sexe biològic.
- ✓ Es practicarà la tolerància zero davant qualsevol conducta que atempte contra les particularitats anatòmiques i reproductives i la integritat de la persona objecte de possible assetjament.

- ✓ Es promouran models de masculinitat igualitaris contraposats als models masculistes i de dominació imperants en la societat.
- ✓ Es posen cartells de micro-masclisme per tot el centre, perquè visualment l'alumnat siga més conscient i lluite pel canvi.
- ✓ Es fan campanyes d'estereotips i micro-masclisme als anuncis de televisió i premsa escrita.

Es tracta de prevenir possibles situacions de disconformitat, malestar i rebuig que li produeix a l'alumne o a l'alumna la situació de divergència entre la identitat psicològica i el sexe anatòmic, així com de possibles situacions de discriminació o transfòbia.

Situació de discriminació, assetjament o violència.

Detectada una situació d'assetjament, o d'agressions, se seguiran els protocols destinats a l'efecte que figuren com a annex I i annex II de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol.

- ✓ Comunicació i registre de la incidència
- ✓ Mesures d'urgència
- ✓ Comunicació a les famílies de tots els implicats*
- ✓ Mesures de tractament individualitzat
- ✓ Seguiment del cas per les unitats d'Atenció i Intervenció i la Inspecció d'Educació.

Ateses les especificitats d'aquest tipus d'alumnat, i de l'assetjament per homofòbia o transfòbia, no previstes en l'Ordre 62/2014, prèviament a la comunicació del cas a la família, caldrà estudiar, mitjançant entrevistes a l'estudiant i a la seua família, si en l'àmbit familiar hi ha indicadors de transfòbia o de no-acceptació de la situació, per tal d'evitar generar un conflicte afegit a la persona víctima d'assetjament.

Situació de desprotecció.

Si la família no reconeix la identitat expressada pel fill o la filla, i s'observa sofriment emocional o psicològic persistent, el centre educatiu actuarà amb la màxima cautela, discreció i confidencialitat, però diligentment i amb determinació. El director o la directora sol·licitarà a la inspecció educativa la intervenció de la UAI de la direcció territorial d'educació corresponent. Sota la supervisió dels responsables de la UAI, es mantindran tantes reunions amb la família com siguen necessàries fins arribar a un acord entre les parts, des de la via del diàleg, que repercutisca en l'adopció per consens de les mesures que l'alumne o alumna requereix, i que n'assegure el benestar i la integritat física i psicològica. En casos extrems de no col·laboració, i esgotada la via del diàleg, el centre procedirà a l'aplicació del protocol que figura a l'annex III, de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, i a la notificació a la conselleria competent en benestar social i protecció de la infància, a través del full de notificació, segons s'estableix en l'Ordre 1/2010, de 3 maig.

La persona coordinadora d'igualtat i convivència farà el seguiment i se n'encarregarà de supervisar l'aplicació d'aquest protocol, i vetlarà perquè:

- ✓ L'equip orientador preste assessorament psicopedagògic a l'alumnat amb un desenvolupament sexual diferent, amb disconformitat de gènere o en procés de transició per a fer el seguiment del desenvolupament de la seua vida escolar.

- ✓ El tutor o la tutora observe i porte un control periòdic del cas, tant de l'estat de l'alumne o alumna com del grup on s'integra, i es coordine amb l'equip docent del grup classe de referència.
- ✓ El tutor/tutora, el cap d'estudis, l'equip orientador i el coordinador d'igualtat i convivència es reunisquen de forma periòdica, setmanalment o de forma quinzenal, segons es determine en cada cas.
- ✓ Es preste una atenció individualitzada a l'alumne o a l'alumna per part de l'equip orientador, tutors, dels membres de l'equip directiu, de la persona coordinadora d'igualtat i convivència i de la resta de l'equip docent. Es pot valorar la conveniència de nomenar un tutor o tutora personal, triat pel propi alumne/a, que siga una persona de referència per a l'alumne/a o amb qui tinga un major grau de confiança i empatia.
- ✓ L'observació, la supervisió i l'acompanyament d'aquests casos s'ha de realitzar de forma que l'alumne o alumna no perceba un tractament diferenciat que l'estigmatitze i evitar així una doble discriminació.
- ✓ Una vegada finalitzada l'aplicació del protocol, les accions de formació i sensibilització que hagen tingut un impacte positiu seran incorporades als reglaments i plans que regulen el funcionament i la convivència en el centre.

Accions de sensibilització i de formació.

El centre adoptarà i inclourà a la PGA accions de sensibilització i informació dirigides al conjunt de la comunitat educativa per assegurar el respecte a la diversitat d'anatomies sexuals i reproductives i el respecte a la identitat de gènere. El coordinador/a de formació, en col·laboració amb el coordinador o la coordinadora d'igualtat i convivència, organitzarà activitats formatives que aborden qüestions relatives al desenvolupament sexual diferent, la identitat de gènere, la diversitat. En els cursos de formació o tallers impartits per professionals externs, els continguts hauran d'estar avalats per experts i per la literatura científica sobre la matèria (ciències psicosocials i biomèdiques), i s'evitarà, en qualsevol cas, pseudoformació basada en mites, supersticions o estereotips.

Tenim incorporat un programa d'educació afectiva i sexual, progressiu i adaptat al currículum vigent de les diferents etapes educatives reglades. Aquest programa s'aplica a 2n i 3r d'ESO (PIES).

El respecte a la identitat de gènere es tindrà present en qualsevol activitat acadèmica del centre i també en les activitats complementàries i extraescolars.

Per al desenvolupament de les actuacions de sensibilització, formació i acompanyament de l'alumnat trans i intersexual, el centre educatiu comptarà amb el suport i l'assessorament del CEFIRE, el Servei Psicopedagògic Escolar, els departaments d'orientació, els gabinets psicopedagògics municipals i amb els col·lectius LGTBI més representatius i registrats legalment.

Indicadors d'èxit

Són indicadors per a valorar el nivell de qualitat i eficàcia del protocol implementat.

- ✓ En l'alumnat
 - a Progressió de l'alumnat quant al coneixement i l'acceptació de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere.
 - b Millora del clima i la convivència a les aules.

- c Plena inclusió de les persones LGTBI.
- ✓ En el professorat
 - a Millora del tractament educatiu de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere.
 - b Coneixement del protocol d'actuació per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat.
 - c Respecte cap a les persones LGTBI.
- ✓ En el centre
 - a Inclusió de les actuacions previstes en el protocol en els documents que regulen la vida del centre.
 - b Incorporació d'una línia estratègica sobre coeducació, que incloga la igualtat de gènere, l'educació afectivosexual i el tractament de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere en el PEC i la PGA.
 - c Inclusió de la diversitat sexual, familiar i d'identitats de gènere com a contingut transversal a totes les àrees.
- ✓ Del procés
 - a Realització de les actuacions previstes en el protocol.
 - b Satisfacció dels agents responsables de l'actuació.
 - c Adequació de les actuacions als objectius marcats.
 - d Dificultats en l'aplicació de les actuacions.
 - e Funcionalitat de les actuacions.
 - f Col·laboració de tots els agents implicats en l'aplicació del protocol.
 - g Coordinació general en l'organització del centre.